№ 121.

ТЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 122 (8030)
МАЙН
25
ПЯТНИЦА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Кукурузые һайн шанартайгаар тарижа, үндэр баян ургаса хуряая!

…нгэрэгшэ жэлдэ манай респуб…ын колхозууд үргэлжэ ехэ тал…да кукуруза түрүүшынхеэ та…ан байна. Тиигэжэ колхозууд …ла һайн ургаса хуряагаа, энэ …э культура эндэмнай батаар ню…каа гэжэ харуулаа. Кукурузые …дөө тарижа ургуулдаг дүй дүр…тэй болоод, тэрэнэй аша үрыень …эд байхадаа, мүнөө колхозни…д, механизаторнууд энэ культу…е тарижа, үндэр ургаса абахын …а улам ехэ урма зоригтойгоор …сэнэ. Энэнь поли дээрэ хүдэлмэ…жэ байһан колхозно таряашад, …С, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэ… ажал дээрэһээ элеэр харагдана.

…үнөө республикын урда аймаа…дта кукурузын тарилга эхилээд …на. Кяхтын аймагай Погранична …С-эй харьяата колхозууд эртын …оһото культурануудай тарилгые …ргээд, кукуруза тарилгада эмхи…гээр оробо. Табадахи тракторна …гадын бригадир Мункуев …кторист Тубанов хоёр кукурузые …дратно-гнездовой аргаар тариха… хэмжүүрэй шабын түмэрые ме…измын хүсөөр урилдаг аргые рес…лика соогоо түрүүшынхеэ хэ…лэбэ. Тус бригадынхид энэ түрүү …ые хэрэглэжэ, Маленковой нэрэм…тэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэ…өөд, һайн үрэ дүн харуулба. …энһээ урда тээ тарилгада 7—8 … ябадаг байгаа һаа, энэ арга хэ…лэһэнэй ашаар мүнөө 3 хүн хү…дэг болоо. Нүхэр Мункуевай бри…ынхидай жэшээгээр Кяхтын ай…гай механизаторнууд иимэ аргые …имгойгоор хэрэглэжэ эхилбэ.

…укуруза тарилга дээрэ иимэрхүү …н жэшээнүүдые харуулжа, үнэн …рэнһөө оролдожо байһан колхоз…ууд, механизаторнууд олон. Зэ… аймагай Үшөөтэйн МТС-эй …ьяата Молотовой нэрэмжэтэ кол…ой П. С. Вершининэй звено нё…донойнгоо дүй дүршэлөөр рес…лика дотор мэдээжэ болонхой. …э звено мүнөөшье жэлдэ кукуру… тарилгада һайн бэлэдхэлтэйгээр …од, 100 гектар талмайн га бүри… 350—400 центнер эшэ набша, …-35 центнер буурсаг хуряаха гэ… уялга абаба. Мүнөө нүхэр Вер…инэй звеногойхид тарилгаяа …ргээ. Эндэ кукуруза квадратно…здовой аргаар таригдаба. Тэрэ…лэн тус МТС-эй харьяата Чапае… нэрэмжэтэ колхоз кукуруза та…гаяа дүүргүүтэйхэн байна.

…азарай хүрьһэнэй таарамжатай …аан болохотой хамта, нютаг ню…ай эрхэ байдалтай зохилдуулан, …урузын тарилгые хаа хаанагүй …алха хэрэгтэй. Мүнөө жэлдэ рес…ликын колхозууд нёдондонойхи…орходоо хоёр дахин шахуу ехэ …майда кукуруза тариха байна. …мэһээ энэ культурые тарилгада …м ехэ харюусалгатайгаар ханда… болонобди. Түбхын түрүүндэ та…гын агротехникые нарин нягтаар …ха шухала. Тарилгые имагтал …дратно-гнездовой аргаар хэхэ хэ…тэй. Үрэһые тарихынгаа урда тээ …ю жэжээрнь илгаха, нара һалхин… байлгажа шанаржуулха, хороор …аха хэрэгтэй.

…еспубликын колхозуудта кукуру… тарилгын ябасые мүнөө хараад үзэхэдэ, түрүүшын үдэрһөө эхилээд, зарим колхозууд энэ шухала хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулжа байна. Ехэ-Кударын МТС-эй харьяата зарим колхозуудта кукуруза тариха агротехникэ эбдэгдэнэ, тракторнууд эбдэржэ, миин байна. Хэтэрхэдээ зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд кукурузые квадратно-гнездовой аргаар тариха заабарие бүдүүлигээр эбдэнэ. Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-эй директор нүхэр Биртанов, ахалагша агроном нүхэр Вашковец гэгшэд энэ аргые хэрэглэхэ тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй. Тэрэнэй эсэстэ тус МТС-эй харьяата «Коммунизм», Маленковой нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд ехэнхи тарилгаяа үргэн рядтайгаар хэхэ гэжэ түсэблэнхэй байһаар. Мүн Сэлэнгын аймагай Селендумын, Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд иимэ һаналаа мүнөө болотор табинагүй.

Кукурузын тарилгые квадратно-гнездовой аргаар хэхэ гүйсэд арга боломжо колхоз, МТС бүхэндэ бии. «СКГ-6» сеялкэнүүд энэ жэлдэ бүри олон болоо. Мүн тараанай сеялкые кукуруза тариха болгожо тааруулха дүүрэн арга бии. Тиимэһээ кукурузые хаа хаанагүй квадратно-гнездовой аргаар тариха хэрэгтэй. Тарилгые иимээр хэхэдэ үлэмжэ һайн байһан тухайнь эндэ хэлэлтэгүй. Юундэб гэхэдэ, урда жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада кукурузые имагтал квадратно-гнездовой аргаар тариһан колхозууд үндэр баян ургаса абаһан байна ха юм.

Кукурузын үрэһэ хүсэд бэлдээдүй, поли дээрэ наг шэбхэ гаргалгые тон удаанаар ябуулжа байһан колхозууд мүнөө үшөөл олон байна. Зарим аймагуудта кукуруза ургуулха звеногой гэшүүд үшөө хүсэд олдогдоогүй байһаар. Энэ талаар Курумканай аймагай колхозууд илангаяа ехэ гээгдэлтэй. Эндэ олонхи колхозуудынь кукуруза тариха талмай дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө таһалдуулжа байна. Мүн үрэһэ хүрэнгэеэ тон хангалтагүйгөөр бэлэдхэнэ. Эдсэ хоолой ба тэжээлэй энэ үнэтэ культурые тарилгада иимэ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадалые саашадаа ябашье тэсэшэгүй. Кукурузын тарилгада бэлэдхэлэй эдэ бүхы дутуу дунданууд энэ гэһээр усадхагдаха ёһотой.

Аймагуудтахи партийна, советскэ органуудай, МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нютаг нютагай эрхэ байдалые харалсажа, кукурузын тарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ябадал туйлаха зэргэтэй. Кукуруза тарижа байһан звеногой гэшүүд болон механизаторнуудые тус культура ургуулха агротехникэтэй хододоо танилсуулжа, тэдэндэ үдэр бүри заабари үгэжэ байха шухала. Мүнөө жэлдэ кукуруза тарихадаа нёдондоной һай һайн дүршэлые хэрэглэхэ, мүн алдуу эндүүнүүдые хараадаа абажа, зайсуулха шухала.

Кукурузые һайн шанартайгаар, саг болзор соонь тарижа, үндэр ургаса хуряахын түлөө социалистическэ мүрысөө улам эршэтэйгээр дэлгэрүүлэе!

Московско областиин залуу …триодуудһаа 3 мянган мэдүүлгэ оробо

…Ороной зүүн ба хойто зүгтэ хүдэл…рилхөөр ошохыень залуушуулые …алһан парти, правительствын …ае Московско областиин олон …ун хүбүүд, басагад халуунаар …жэбэ. Ороной зүүн ба хойто зү… барилгануудта эльгээхые гуйһан мэдүүлгэнүүд үдэрһөө үдэр бүри улам олоор ороно. Московско областиин комсомолецууд ба залуушуулһаа 3 мянга үлүүтэй мэдүүлгэ ороод байна.

(ТАСС).

ВСХВ-дэ хабаадахань

…ИЕВ, майн 22. (ТАСС). Туйлаһан …алтануудыень УССР-эй павил… соо үргэнөөр харуулхын тула …ХВ-гэй Главна комитет Украин… ССР-эй 400 шахуу колхозууд, …С-үүд, совхозууд, научна эмхи …ганууд болон хүдөө ажахын тү…шүүлые 1956 оной выставкэдэ …адагшадаар баталба.

УССР-эй Наукануудай академиин ургамалай физиологиин ба агрохимиин институт, социалистическэ газартаряалангай, таряанажалай научно-шэнжэлэлгын институдууд болон бусад ВСХВ-дэ хабаадагшадаар баталагдаа.

Түрэл орон доторнай

Шэнэ ургасын үрэ жэмэс

КАРШИ, майн 22. (ТАСС). Урда Узбекистанай городуудай рыногүүдтэ город шадарай колхозуудһаа шэнэ ургасын черешня асарагдажа эхилбэ. Сурхан-Дарьинска областиин колхозуудай садууд соо вишни, сливын ба абрикосой эртын сортнууд эдеэшээ.

Кашка-Дарьинска, Сурхан-Дарьинска областьнуудай хүдөө ажахын артельнүүдтэ энэ хабартаа садууд болон винограднигуудай талмай 15 процентээр үргэдхэгдөө.

Сахалинай загаһашадай экспедици

ЮЖНО-САХАЛИНСК, майн 23. (ТАСС). Сахалинай ба Курильска аралнуудай загаһа барилгын флот загаһа олзоборилгын районуудые үргэдхэхэ арга олгохо шэнэ суднануудые саг үргэлжэ абана. Һүүлшын 3 жэлэй турша соо загаһа барилга 10 дахин ехэ болоо.

Камчатска экспедициин коллектив даалгабаряа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо 120 мянга шахуу центнер камбала барижа, жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Зунай олзоборилго хэхэеэ Охотско далайда гаралгадаа бэлэдхэхын тула энэ экспедициин олонхи суднанууд базадаа бусажа ерэнхэй.

Зунай ба намарай олзоборилгын үедэ Сахалинай баруун эрье шадар скумбри, Хойто-Курильска аралнуудай шадар — трескэ түрүүшынхеэ баригдажа эхилхэ юм.

Кит агналга

ВЛАДИВОСТОК, майн 23. (ТАСС). «Алеут» гэжэ кит агналгын флотили Номгон океанда гаража, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо хахад һара урид кит агнажа эхилээ.

Океанда гараһан түрүүшын үдэрһөө хойшо кит агнадаг суднанууд 10—11 балл хүрэтэр хүсэтэй шанга шуурга һалхинтай тэмсэхэ баатай болоно. Шуурга һалхинай хоорондо багахан забһарай болоходо агнуури хэгдэдэгшье һаа, хододоо шахуу баян олзо ологдоно. «Касатка» гэжэ кит агнадаг судны экипаж сезониие һайн амжалтаар эхилбэ. Тэрэ хадаа тус бүридөө 35—40 тонно татадаг далайн абарга томо 14 загаһа хэдэн үдэрэй турша соо бариһан байна.

«Алеут» гэжэ базатай тамаралгада ябалсадаг үйлэдбэриин цехүүд олзоборилгын түрүүшын недели соо 10 мянган центнер өөхэ болбосоруулан гаргаа.

Городской районуудые томодхолго

ГОРЬКИЙ, майн 22. (ТАСС). Советскэ ба ажахын аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулхын зорилгоор эндэхи районууд томодхогдобо. 11 районой орондо мүнөө оройдоо 6 район болоо. Сүлөө гараһан гэр байшангууд больницануудта, поликлиникэнүүдтэ, профилакторинуудта, үхибүүдэй садуудта болон бусадта үгтэнэ. Канавинска райондо техникын ниитэ городской байшан түхеэрэгдэжэ байна.

Сүлөө гараһан гэр байшангуудай нилээд ехэ хубинь байрын гэрнүүд болгогдожо, ажалшадта үгтэнэ.

Удэшын шэнэ техникумүүд

Барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын министерствын шиидхэбэреэр техническэ дунда һургуулинуудта ажалһаа таһарангүйгөөр мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ байгша ондо нилээд үргэдхэгдэхэнь. Киевтэ «Красный экскаватор» заводой ба харгы замай машинануудые бүтээдэг Брянска заводой дэргэдэ үдэшын хоёр шэнэ техникум эмхидхэгдэхэнь. Тус бүридэнь 400 һурагшад һуралсаха юм. Техническэ дунда эрдэмгүй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба эдэ предприятинуудай хүдэлмэришэд шэнэ техникумүүдтэ һуралсаха байна.

(ТАСС).

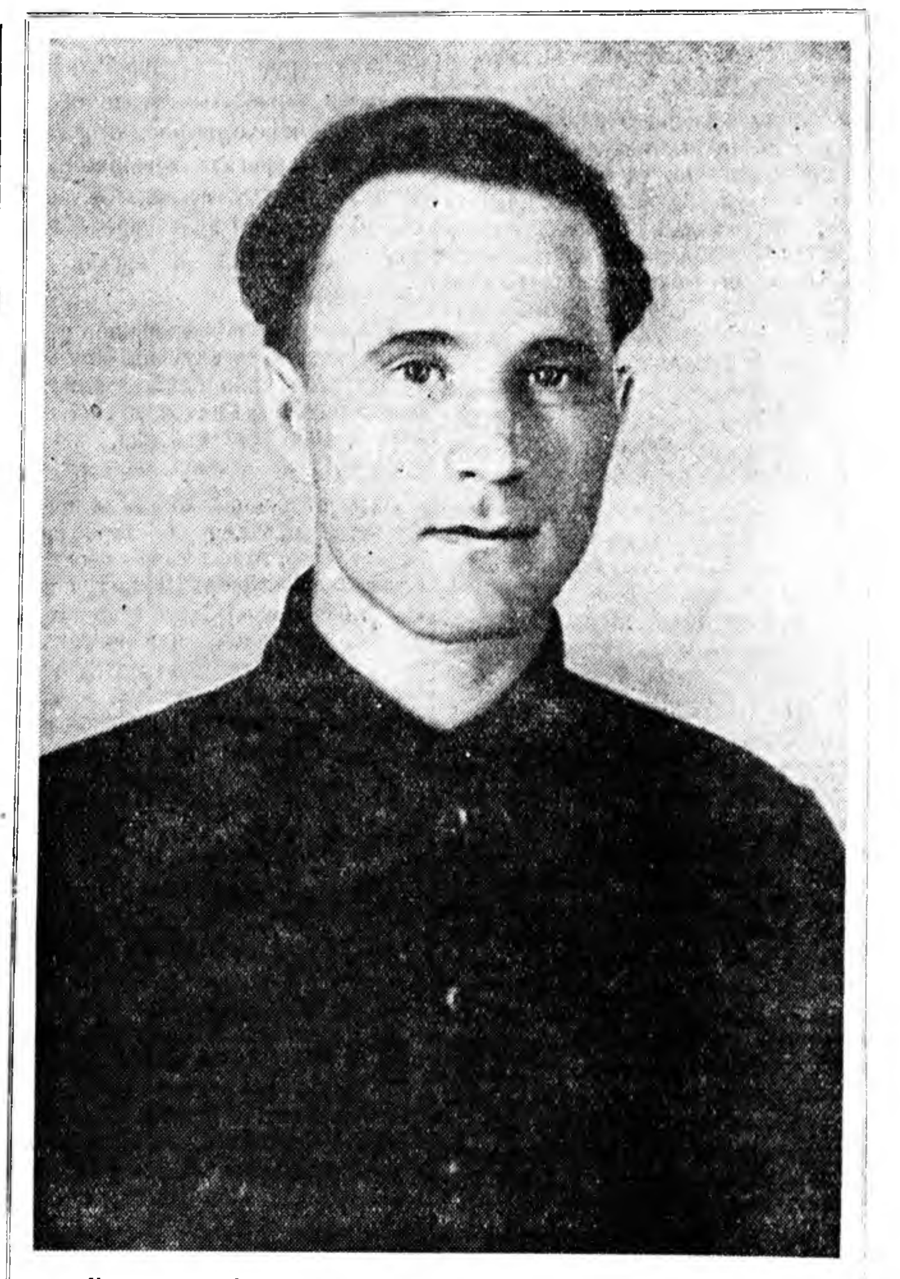

Хонхолойн МТС-эй харьяата «Искра» колхоздо хүдэлдэг тракторна бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Александр Крыловой тракторна бригадынхид түрүү һуури эзэлбэ. Энэ бригада 670 гектарта ороoһото культурануудые саг соонь, шанар һайнтайгаар таряа. Һаяхан тус бригадада колхозой правлениин, партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаһан байна.

Хабарай тарилгые эрхим шанартайгаар хэжэ, үндэр ургаса ургуулхын түлөө бригадынхид саашадаашье оролдохоор зоригжонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Александр Крылов. **З. ВЕСНИНАГАЙ** фото.

Хартаабха тарилга эхилээ

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Телефоноор абтаба**). Һүүлэй үедэ дулааржа, Зэдын аймагай колхозууд хартаабхын тарилгые эхилбэ.

Тус аймагай «Коммунизм» колхозой нүхэр Жигмытовэй огородно бригадынхид энэ жэлдэ 10 гектар талмайда хартаабха тариха юм. Мүнөө энэ талмайнь хүсэд бэлэн болгогдожо, уржадэр тарилга хэжэ эхилээ. Түрүүшын хоёр үдэр соо нүхэр Жигмытовэй бригадынхид нормоёо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн Молотовой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 20 гектар хартаабха тариха юм. Тэрэнэй 15 гектарынь квадратно-гнездовой аргаар таригдаха байна. Мүнөө энэ участогтань хартаабха таридаг машинаар тарилга хэгдэжэ эхилээ. Мүн Маленковой, Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозууд хартаабхынгаа тарилгые эхилбэ.

Н. Цыбенов.

Республикын колхозуудта һү һаалга тухай 1956 оной майн 20-ной мэдээн

Аймагууд	Һү абаха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	Фуражна үнеэн бүриһөө һү һаалга: 7 һара 20 үдэр соо (литр.)	Фуражна үнеэн бүриһөө һү һаалга: Тэрэ тоодо майн 2-дохи декадада (литрээр)	Фуражна үнеэн бүриһөө һү һаалга: Майн 1-дэхи декадада һаагдаһаниинь (литрээр)
Зэдын	39,7	464	35,7	32,7
Тарбагатайн	36,5	607	27,9	30,7
Сэлэнгын	34,9	543	26,6	29,1
Кяхтын	34,5	461	31,6	31,8
Хориин	33,4	400	21,8	21,1
Прибайкальска	32,4	652	31,9	30,1
Иволгын	32,1	460	22,8	24,0
Яруунын	31,1	441	23,8	29,9
Кударын	29,2	445	29,1	26,1
Заиграйн	28,4	395	21,6	16,9
Түнхэнэй	27,9	368	21,5	20,8
Кабанскын	27,8	470	28,3	29,5
Мухаршэбэрэй	27,2	370	19,8	20,4
Бичурын	26,5	369	23,1	20,6
Хэжэнгын	26,4	316	16,8	17,0
Байкало-Кударын	23,4	410	23,7	23,1
Курумканай	23,2	279	15,9	14,5
Закаменай	22,5	201	11,9	12,2
Ториин	21,3	247	15,2	14,3
Баргажанай	20,7	224	10,9	10,9

Республикын колхозуудта һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө хүсэд тэмсэл ябуулагданагүй, тэрэнэй эсэстэ үнеэдэй һү үгэлгэ урдынхи шэнги бага байһан зандаа гэжэ дээрэ тунхаглагдаһан мэдээн дээрэһээ харагдана. Тиихэһээ байтагай республикын олон аймагууд хоёрдохи декада соо фуражна үнеэн бүриһөө һү һаалгые майн 1-дэхи декадынхида орходоо улам доошолуулаа. Яруунын, Сэлэнгын, Иволгын, Тарбагатайн аймагууд хоёрдохи декада соо һү һаалгые илангаяа бага болгобо.

Баргажанай, Ториин, Закаменай, Байкало-Кударын, Курумканай, Хэжэнгын, Бичурын ба бусад хэдэн аймагуудай колхозуудта 1956 оной хэмжээ-ябуулгануудаар хараалагдаһан, һү абаха түсэб таһалдуулагдаха аюулда оробо.

Республикын олон аймагууд тэрэшэлэн гүрэндөө һү тушааха уялгаяа хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Байгша оной майн 10-най байдалаар, республикын колхозуудта һү абалга үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 6 мянган тонноор ехэ болоо. Тиихэтэй хамта, гүрэндэ һү тушаалга энэ үе соо оройдоол 400 тонноор ехэ болоһон байна.

Гүрэндэ һү тушааха уялгаяа Ахын, Курумканай, Баргажанай, Ториин, Хориин, Бичурын, Заиграйн, Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозууд илангаяа хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Эдэ аймагууд гүрэндэ һү тушааха ба худалдаха түрүүшынгээ хахад жэлэй түсэбые майн 10 болотор миин 22-һоо 48 процент хүрэтэр дүүргээ.

Хэжэнгын аймагай колхозууд хоёрдохи квартал соо гүрэндэ худалдаха һүнэйнгөө түлөө гүрэнһөө 100 мянга гаран түхэриг мүнгэ абаһан байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хоёр һара үнгэржэ байбашье, эндэхи колхозууд гүрэндэ һү худалдажа эхилхэ хэбэргүй байһаар. Иимэ байдал мүн Баргажанай аймагта үзэгдэнэ. Эндэхи колхозууд гүрэндэ худалдаха һүнэйнгөө түлөө 70 мянган түхэриг авансаар абаһан аад, мүнөө хүрэтэр нэгэшье литр һү худалдаагүй. Яруунын аймагай колхозууд гүрэндэ худалдаха һүнэйнгөө түлөө 100 мянган түхэриг авансаар абаһан аад, оройдоол 6,7 мянган түхэригтэ худалдаһан байха юм. Иимэ байдал мүн Кяхтын, Иволгын, Заиграйн ба бусад аймагуудай колхозуудта үзэгдэнэ.

Тиихэтэй хамта, олохон колхозууд гүрэндэ һү тушааха ба худалдаха уялгаяа дүүргээгүй байжа, нилээд ехэ һү рыночнэ сэнгээр ондоо тээшэнь худалдана, мүн доторой хэрэглэмжэдэ ехэ һү гаргашална.

Советскэ, партийна олохон органуудай хүтэлбэрилэгшэд иимэ байдалтай эбсэнэ, тиихэһээ байтагай һү тушаагаагүй байбашье һаань, колхозуудта концентрированнэ тэжээл үгэхэ гэһэн гуйлтатайгаар гүрэндэ хандадаг байна.

Имагтал КПСС-эй айкомуудай, аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай, мүн МТС-үүдэй дирекцинүүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээ үнеэдһээ һүн багаар һаагдана, гүрэндэ һү тушааха уялганууд дүүргэгдэнэгүй гэжэ тайлбарилха хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нилээд ехэ силосэй хэрэглэгдээгүй байһан ябадалые, мүн нээгдэһэн силоснэ нүхэнүүдэй шоройгоор дүүрэшэһэн ябадалые, бэлшээри дээрэ малнуудай адуулгашангүйгөөр гаргагдадаг ба фермэнүүдтэ хүдэлмэриин үдэрэй гуримай үгы байһан ябадалые ондоо юугээр тайлбарилалтайб?

Мүнөө һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ таарамжатай үе болобо. Гэхэтэй хамта, энэ һайн сагые олохон колхозууд үшөөл хэрэглэнэгүй. Малнууд бэлшээри дээрэ орой гаргагдана, тэндэһээ эртэ бусаагдана. Олонхи ушарта үнеэдые һүниндөө бэлшээлгэ үшөө эмхидхэгдээгүй, зунай үедэ хүдэлмэрилхэ үдэрэй гурим зохёогдоогүй ба колхозуудай правлениинүүдтэ баталагдаагүй байна. Иимэ байдал, жэшээнь, Түнхэнэй аймагай хэдэ хэдэн колхозуудта үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэшье гүүртэдэ хүдэлмэриин үдэрэй гурим зохёогдоогүй байна, мал бэлшээри дээрэ үглөөнэй 8—9 часта гаргагдана, үдэшын 6 часта бусаагдана, һүниндөө бэлшээлгэ эмхидхэгдээгүй байна. Иимэ байдал мүн бусадшье хэдэн колхозуудта үзэгдэнэ. Тиимэһээ Калининай, XX партсъездын, Молотовой нэрэмжэтэ, «Победа», «Путь Ленина» колхозуудта сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө оройдоо литр үлүүтэйхэн һүнэй һаагдадагынь дэмы бэшэ байна бшуу. Гэхэ зуура, эдэ колхозууд энэ аймагайнгаа Хрущевой нэрэмжэтэ түрүү колхозой дүй дүршэлые халан абаагүй. Тус колхоз үнеэдээ һүниндөө бэлшээжэ, һү һаалгые эрид дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

Малые зүбөөр бэлшээхын түлөө мүнөө эрид хэмжээ абаха шухала. Фермэнүүдтэ зунай үедэ хүдэлмэриин үдэрэй нарин гурим бии болгохо, үнеэдые түхэреэн сүүдхэ соо бэлшээхэ, бэлшээлгые загонно аргаар эмхидхэхэ яаралтай хэмжээ абаха хэрэгтэй. Мал адуулагшадай составые түргэнөөр дахин хаража үзөөд, ажал хэрэгээ мэдэхэ эрхим колхознигуудые энэ хүдэлмэридэ табиха ёһотой. Юуб гэхэдэ, мал адуулагшын ажалһаа һү һаалгые дээшэлүүлгэ нилээд дулдыдаха байна. Үнеэдые һайнаар эдеэлүүлээ һаа, һүн ехээр һаагдаха, муугаар эдеэлүүлээ һаа, һүн багаар һаагдаха байна бшуу.

КПСС-эй айкомууд, колхозуудай партийна организацинууд хадаа нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө үдэртөө хахад пүүд, племенной үнеэн бүриһөө—пүүд һү һаахын түлөө һаалишад болон мал адуулагшадай социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой. Республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй энэ уряа дүүргэгдэхэ ёһотой.

Мүнөө республикын олохон колхозууд түрүүшын ногоон конвейер болгохын тула нилээд ехэ талмай дээрэ тарилга хээ. Зорилго юуб гэхэдэ, энээгээрээ хизаарлахагүй, хоёрдохи ба гурбадахи үеын ногоон конвейер болгохын тула тарилгые бүри үргэнөөр хэхэ хэрэгтэй. Үнеэдтэ зунай үедэ ногоон тэжээл эдюулхэдэ һү һаалга эрид ехээр дээшэлхэ байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэнь иимэ

Ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ талаар шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэлдэ хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа саг болзор соонь бэелүүлжэ шадабал, саашадаашье амжалта туйлагдаха байһаниинь лабтай.

Тиимэ хадань Сүхын МТС-эй харьяата колхозууд энэ жэлдэ бэелүүлхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Мүнөө малай үбэлжэлгэ урда жэлэйхидэ орходоо эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна.

Нёдондо жэлэйнгээ алдуу дутуунуудые дабтахагүйн тулада колхозуудай правленинүүд болон парторганизацинууд үбэлжэлгын эхилхэһээ холо урид малажал дээрэ хүдэлмэрилхэ найдабаритай хүнүүдые олоҗо эльгээһэн байгаа. Парторганизацинуудай олонхи коммунистнууд, олон комсомолецууд малажал дээрэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээ. Зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдадаг болобо. Малай байранууд саг соогоо дулаалагдаһан байгаа.

Колхозуудай правлени, парторганизацинууд малшадай урма хэшээлые дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхаралаа табяа. Олон колхозууд ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаһан малшадта нэмэлтэ түлбэри үгэхэһөө гадна, һара бүридэ мүнгэн шан үгэдэг болоо.

Политическэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулаагүйдэ ганса эмхидхэлэй хүдэлмэриин өөдтэй дүн үгэхэгүй байһые хараадаа абан, партийна организацинууд энэ талаар горьтой алхам хээ. Мүнөө ниитэ-политическэ хүдэлмэри бүхы фермэ, гүүртэ, отарануудта ябуулагдадаг байна. Парторганизацинууд элдэб олон суглаа зүблөө үнгэргэхэеэ болижо, эмхидхэлэй хүдэлмэридэ ехэ анхаралаа табина. Хэрбээ урдань колхозуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хэншье шалгадаггүй байһан һаа, мүнөө энэ дутагдал усадхагдажа байна. Жэшээнь, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдһээ бүридэһэн комисси Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, ажал хүдэлмэриень хараа. Тиигээд тэдэнэр ажаглаһан дутуу дундануудаа колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ табяа. Энээнһээ хойшо мүнөө эдэ колхозууд хоорондоо баталһан мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые ходо шалгана.

Колхознигуудай дунда эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри бодотоор ябуулхын түлөө мүн бусадшье парторганизацинууд анхаралаа ехээр табидаг болонхой.

Иигэжэ колхознигуудай дунда ашагтай хүдэлмэри ябуулхада ажал хэрэгшье урагшатайгаар бүтэнэ. МТС-эй харьяата колхозууд үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ 5600 гаран хурьга абаад, бултыень түлжүүлбэ. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Поповагай бригада 400 хурьга, Ц. Эрдынеевагай бригада—350 хурьга, Л. Линховоевагай бригада—400 хурьга абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлбэ. Колхозой бүхы хонишод 100 эхэ хонидһоо 100 хурьга абаха гэһэн социалистическэ уялгаяа дүүргэхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Колхоз үнгэрэгшэ үбэл бүхы дээрээ 3 мянган хурьга абаа.

«Коммунизм» колхозой правлени болон парторганизаци хони үсхэбэрилгэдэ түрүү арга дүршэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхын түлөө оролдоно. Мүнөө колхозой олон отарануудта хони хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэнэ. Жэшээнь, хонишон Арья Сандуевай бригада 390 хурьга абаад, энэ аргаар түлжүүлбэ.

Тус колхоз олонхи хонидоо үбэлэй һарануудта хурьгалуулаа. Энэ түрүү аргын угаа һайн байһые иимэ жэшээ гэршэлнэ. Колхоз үбэлэй һарануудта 1000 хурьга абаад, нэгэшье гээлтэгүйгөөр түлжүүлээ.

Апрель һараһаа хойшо манай хонишодой хүдэлмэридэ харюусалгатай үе ерээ. Май һара соо хонид олоороо хурьгалба. Шэнэ түл абалгые һайса эмхидхэхын тула колхозуудай правлени, парторганизацинууд хонидой отарануудта хүнүүдые нэмэжэ табяа. Хонишодой хүдэлмэридэ туһалха, хони харууһалга ба эдеэлүүлгын хэр зэргээр эмхидхэгдэһэниие шалгаха гэжэ колхоз бүхэнэй правлениин болон партбюрогой гэшүүдтэ даалгагдаһан байна. Эмхидхэлэй бусад хүдэлмэри хэһэнэй ашаар түл абалга бараг һайнаар үнгэржэ байна.

Хүдөө ажахын артелиин Уставта нэмэлтэ оруулха, колхознигуудта һара бүри аванс үгэдэг болохо тушаа парти, правительствын тогтоолые зүбшэн хэлсэхэдээ МТС-эй харьяата колхозуудай гэшүүд ниитын бүхы малай ашаг шэмые, илангаяа үнеэдһээ һү һаалгые, гахайнуудые шахажа, тарган мяха абалгые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Урдань манай эндэхи колхозуудта һү һаалга бирагүй байһан юм. Жэшээнь, нёдондо жэл колхозууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 700—800 литр һү һааһан байгаа.

Ажахын энэ жэлэй эхиндэ МТС-эй главна мэргэжэлтэдэй туһаламжаар колхознигууд үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээ-ябуулгануудые зохёогоод, хамтынгаа суглаан дээрэ баталһан юм.

Хараалһан эдэ хэмжээ-ябуулгануудаа бодотоор бэелүүлдэг колхозуудай дүй дүршэлтэй танилсаад байхада, һү һаалгые богони болзор соо дээшэлүүлжэ болохо байһые гэршэлнэ. Жэшээнь, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз үбэлэй эгээн хүйтэн һарануудта урда жэлэй тэрэ үеынхиһөө 12 мянган литр һү ехээр һаагаа. Ажахын энэ жэлэй үнгэрһэн 7 һарын турша соо энэ колхоз үнеэн бүриһөө 607 литр һү һаагаа. Май һарын 10 үдэрэй турша соо үнеэн бүриһөө 50,3 литр һүн һаагдаба. Үнеэдһээ һү һаалга энэ колхоздо яагаад иигэжэ дээшэлээб гэхэдэ, колхозой партийна организаци малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта бодото эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар хээ. Эгээн түрүүн малай харууһа ба эдеэлүүлгэдэ эрид хубилалта хэгдээ. Фермэ дээрэ тэжээлэй хэр зэргэ зүбөөр, гамтайгаар гаргашалагдажа байһые парторганизациин бюрогой гэшүүд ээлжээгээр үдэр бүри шалгадаг байба. Тэрээндэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дансарупов, парторганизациин секретарь нүхэр Дараев, зоотехник нүхэр Барадиев-Михайлов, комплексно бригадын бригадирнууд нүхэд Очиров, Цыденов гэгшэд хабаадалсана. Тэжээлэй рациондо кукурузын силос оруулагдаа. Тугаллаһан ба һү ехээр үгэдэг үнеэдые амяарлан эдеэлүүлдэг болообди. Мүн нютагай үүлтэрэй үнеэдые харууһалга, эдеэлүүлгэ һайжаруулагдаа. Энээнэй ашаар зарим гүүртэдэ үнеэдһээ һү һаалга һурагпүй ехээр дээшэлээ. Жэшээнь, һаалишад Ц. Дамчинова, Г. Гармажапова болон бусад 7 һара соо үнеэн бүриһөө 1000 гаран литр һү һаагаа.

Энэ фермын ажалай дүй дүршэлтэй бусад колхозуудай һаалишадые танилсуулха зорилгоор аймагай бүхы һаалишадай зүблөөн Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо һаядаа үнгэргэгдэхэнь.

Гэбэшье, үнеэдһээ һү һаалга колхозуудтамнай үшөөл бага байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада тэжээлэй һайн база байгуулха шухала. Энэ жэлдэ Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд түрүүшынхеэ сабшалангай газарые уһалжа захалаа. Колхоз бүхэндэ кукуруза тарилгада шухала анхарал табигдана. Нёдондо жэл үнэтэ энэ культура 1400 гектар дээрэ таригдаһан юм. Мүнөө жэлдэ бүри ехэ газар дээрэ таригдахань. Нёдондо жэлэйнгээ алдуунуудые хараадаа абан, МТС-эй харьяата колхозууд кукуруза тарилгада эртээнһээ һайнаар бэлэдхээд, тарижа эхилбэ.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлгэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Мүнөө МТС-эй харьяата колхозуудай парторганизацинууд Рязаньска областиин ба Ставропольско хизаарай партийна организацинуудай дүй дүршэлые дэлгэрүүлжэ байна. Зүгөөр партийна организацинууд хадаа түрүү дүй дүршэл тухай миин лэ номнохо, хөөрэхэ бэшэ, харин тэдэниие бодото хэрэг дээрэнь нэбтэрүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа абахын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

С. Цыбенов, КПСС-эй Сэлэнгын айкомой Сүхын МТС-эй зонын секретарь.

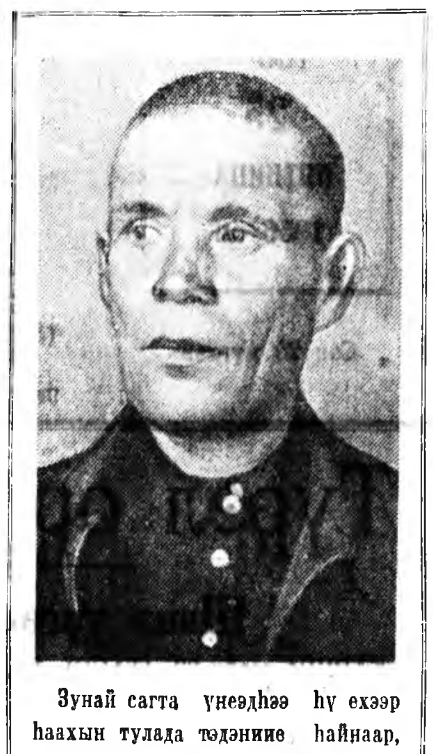

Зунай сагта үнеэдһээ һү ехээр һаахын тулада тэдэниие һайнаар, шадамараар бэлшээхэ хэрэгтэй. Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша Кирилл Ильич Серебряков үнеэдые адуулха ехэ дүй дүршэлтэй болонхой юм. Тэрэнэй адуулжа байдаг һаалиин гүүртын үнеэдһээ зунай сагта сүүдхэдээ дунда зэргээр 8—9 литр һүн һаагдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. И. Серебряков.
Ф. Моренецэй фото.

Залуу колхознигуудай вечер

Һаяхан Бичурын аймагай XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин үүсхэлээр залуу колхознигуудай вечер үнгэргэгдэбэ. Тус вечертэ бэлэдхэл үнинэй хэгдэһэн байна.

Энэ вечертэ колхозой 300 комсомолецууд ба залуушуул хабаадалсаа. Тэдэнэй дунда һаалишад, хонишод, механизаторнууд, барилгашад бии. Колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Утенков залуу колхознигуудай үүргэ тухай эндэ элидхэл хэһэн байна. Элидхэлэйнгээ һүүлээр нүхэр Утенков залуушуулай олон асуудалда тодорхой харюу үгөө.

Комсомольско организациин секретарь нүхэр Петров артелиингээ үйлэдбэриие улам саашань хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень залуу колхознигуудые уриба. Залуу һаалишан Васса Утенкова өөрынгөө дүй дүршэл тухай нүхэдтөө хөөрөөд, малажалай фермэнүүдтэ ошожо ажаллыт гэжэ тэдээндэ хандаһан байна. Колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Воронцов, мүн залуушуул үгэ хэлээ.

Колхозой правлени түрүү залуушуулые элдэб бэлэгүүдээр шагнаба. Вечерэй түгэсхэлдэ аймагай Культурын байшангай һуранһайханай самодеятельностиин концерт болоо.

И. Баженов.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Тумархуу фельдшер

Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ байгаа Сутайн медпунктын фельдшер Е. Цыбиктарова ажалдаа хайша хэрэгээр хандана. Амбулаторинь заримдаа хаалтатай байдаг, үгышье һаа, үдэ болоһон хойно орой нээгдэдэг. Колхозой холын фермэ, гүүртэнүүдэй малшадта медицинскэ туһаламжа бүришье хангалтагүйгөөр үзүүлэгдэнэ. Хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдые гү, али бага үхибүүдые гэртэнь ошожо үзэжэ үгы гэхэлэ тумар даг, мүн һүни, үдэр түргэн гаар медицинскэ туһаламжын хэр тэй болоходо ошожо үгэдэггүй, «хүдэлмэриин сагта ерэхэгүй, ходол ни орой болоһон хойно ерэгшэб тэрээн бүхэнлэ гүйжэ байха арга гүй» гэжэ хэлэдэг заншалтай. М амбулаторидонь хэрэгтэй эм хо байдаг. Тэрэнээ саг соонь асар гүй.

Ц. Балдуе

Тэһэрхэй сонхотой, задагай үүдэтэй кузница

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригадада байдаг кузница муугаар түхеэрэгдэнхэй, тэһэрхэй сонхотой, үүдэниинь хүсэд хаагдадаггүй, сэлеэтэй байдаг. Тэндэ түмэршэ дарханда хэрэгтэй зүйлнүүд тон хомор.

Колхоз бүхэн һайса заһабарилагдаһан, үбэлэй сагта хүдэлмэрилжэ болохоор дулаалагдаһан, хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагдаһан кузницатай байха ёһотой. Түмэршэ хашуулай хэхэ хүдэлмэри дүрбэн сагта колхоздо ехэ бай пээшэ.

Д. Дамбаев.

Медпункт хэрэгтэй

Хоёр гурбан жэлэй урда тээ, түмэр харгын Сульфат гэжэ станциин дэргэдэ шэнэ больницын нээгдэхэтэй хамта Сэлэнгын МТС-эй тэндэхи медицинскэ пункт хаагдашаһан байна. Энэ ушарһаа МТС-эй дэргэдэ ажаһуудаг таба мянганһаа дээшэ хүн зон медицинскэ туһаламжа байра дээрэ абажа шадахаяа болишоо.

Юуб гэхэдэ, тэрэ больница МТС-һээ 2—2,5 километр холо байдаг юм. Тиимэһээ, үбшэлһэн хүнүүдтэ тэндэ ошожо эмшэлүүлхэнь бэрхэтэйшэг болодог. Илангаяа хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдэй яаралтайгаар ошохо гэхэдэ мори унаа олдодоггүй. Гадна, энэ больница гансахан МТС-эй ажалшадые хангадаг бэшэ, За тай, Жаргалантын сомонуудай бэн колхоз, мүн эндэхи эмхи гаанууд болон организацинуу ажалшадые хангадаг байна. Эн дээрэһээ боложо хүнүүд тэндэ додоо олон байдаг. Зарим хүн арбаад километрын газарта бай Гусиноозёрск город ошохо баа болодог.

Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэд ба тэрэнэй элүүрые хамгаалгын һаг Тохой тосхондо медицин пунктые нээхэ тухай бодомжо ёһотой.

П. Ангаров.

Уһанда тамарха газарнуудые һайжаруу

Улан-Удэ город шадар хүн зоной уһанда тамаржа, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ таарамжатай газар байхагүй.

Сэлэнгын эрьедэ хүнэй уһанда тамарха газар бии нэрэтэй аад, аюулһаа зайсуулха эрилтэдэ оройдоошье тааранагүй. Тиихэдэ Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдком энэ газарые һайжаруулжа, аюулгүйгөөр хүнэй уһанда тамаралгые хангахын орондо, тэндэһээ элһэ малтажа абахыень барилгын организацинуудта зүбшөөһэн байна.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ хүнэй уһанда тамарха газарнууд хэрэгтэй түхеэрэлтэнүүдээр хангагдадаггүй, аюулһаа хамгаалхаар ёһотой жээ абтадаггүй байгаа. Мүн энэ жэлдэ өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй.

Уһанай станци ехэ таар гүй газарта байгуулагданхай. Э гүйхэн ба ехэ элһэтэй юм. Тии һээ уһанда тамаржа һурахын арг гүй.

Уһанда тамарха сагай бол тор Улан-Удын городской Совед гүйсэдком Сэлэнгэ, Үдын эрье тусхай барилгануудые хэхэ уялг тай.

М. Степанов.

Һаалишанай алдарта зам

Дуулим Чесанын Дундада гэжэ элдин нютагта хабар боложо, үргы сэсэг, хара шэрэм гаража, зунай шэнжэ орожо байна. Эндэхи үргэн тала дайдаар үдэршье, һүнишье оньһото машинын дүнгинэхэ абяан таһалтаряагүй зэдэлнэ. Олон һалбарита ажахытай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тобир тарган адуу мал, хони ямаад хада майлаар таран, хабарай наранай урихан гэрэлдэ хабархажа бэлшэнэ.

1931 онһоо хойшо энэ элдин нютагта алдарта һаалишан Цыбжит Эрдынеевна Дондокова ажаллажа байдаг юм. Һаяхан республикымнай, мүн тэрэ тоодо Хэжэнгын аймагай ажалшад Цыбжит Дондоковагай 25 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр һаалишанаар ажаллажа, үнэн сэхэ ажалаараа олоной дундаһаа тодорон гараһан ойе баяр омогорхолой оршон байдалда тэмдэглэбэ.

Нүхэр Цыбжит Дондокова 1907 ондо Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Худанай сомоной Гол Толгой гэжэ нютагта үгытэй шадалтай Эрдыниин Дондогой бүлэдэ зуршаадахи үринь боложо түрөө бэлэй. Олон хүүгэдтэй, улаан сурба болоһон үгытэй Дондок үбгэн тиихэдэ үри хүүгэдээ хоол хубсаһаар хангаха аргагүйдэжэ, нютагай баяшуулай зарасань боложо ябадаг байгаа.

Хэдышье бэлигтэй, хэдышье ажалша һаа, үгытэй хүнэй үри бэе тэрэ сагта үе наһандаа өөдэлдэггүй бэлэй. Мүн Дондогойшье хүүгэд жаргалта байдал үзөөгүй, бага наһанһаа хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэхэ баатай болоһон юм. Цыбжит Дондокова багабалшар байхаһаа хойшо баяшуулай үхэр малай хойноһоо ябажа эхилһэн байха юм. Гэгээ орхотой сасуу эзэнэйнгээ үхэр малда гараад, харанхы болотор тэнхээ тамираа бараатараа ябажа, үдэшэлэн хоймог шалхамагаар хооллоһон хэбэртэй болоод, нэгэ бага зали абаһанай һүүлээр дахин хүдэлмэрилжэ эхилдэг һэн. Иигэжэ ажаллаһанайнь түлөөһэн гэхэдэ, һайн лэ һаа, торхотой аарсаар, орооһондо бусалгаха зоболгоор, ехэнхидээл хараал шэрээлээр үнгэрдэг байгаа бшуу.

Агууехэ Ленинэй байгуулһан Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр Россин баатарлиг хүдэлмэришэн анги ажалша таряашадтай хэтэ мүнхын холбоо барисаа байгуулаад, 1917 ондо помещик ба капиталистнуудай засаг түрые унагаан усадхаа һэн.

Тиихэдэ Цыбжит Эрдынеевна бүхы арадтаяа хамта түрүүшынхеэ эрхэ сүлөөгэй сэлгеэн сэбэр агаараар сээжэ дүүрэтэр амилаа бэлэй.

Тулюур багахан үмсын ажалтай, хүдөөгэй таряашад хамтын ажалай аша үрые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, хүдөө ажахын артельнүүдые эмхидхэн, үргэн уужам газар дайдаяа оньһото машинын хүсөөр хамтаараа элдүүрилхэ аргатай болоһон юм.

Мүн Дундада нютагай үгытэйшүүл 1931 ондо «Ленинэй зам» гэжэ түрүүшын ТОЗ-до ороһон байна. Тиихэдэ нүхэр Дондокова тэдэнэй тоодо оролсожо, коммунистнууд, комсомолецуудтай хамта шэнэ байдалай түлөө тэмсэжэ эхилээ һэн.

Энэ үедэ Цыбжит Эрдынеевна үнэн сэхэ оролдосотой ажалаараа, помгоп даруу налархай зангаараа нютагайхидайнгаа дундаһаа илгаран гараа һэн.

Колхозой эмхидхэгдэһэн жэл «Улаан Чесана» колхоз «Ленинэй зам» колхозтой ниилээд, «Улаан Булаг» колхоз болоходоншье тэрэ һаалишанаар ажаллаһан зандаа ябаа. Тиихэ зуураа, даажа абаһан үнеэдээ эрхим һайнаар харууһалһанай, колхоздоо һү, тоһо ехээр оруулһанай түлөө колхозой правлениин, партийна организациин зүгһөө нэгэтэ бэшэ магтаалда хүртэһэн байха юм.

1936 ондо «Соёлой Ошон» «Улаан Булаг» гэжэ хоёр колхозууд ниилээд, мүнөө байгаа Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз болоһон байна.

25 жэл соо ажаллахадаа жэл бүри дунда зэргээр 14—15 үнеэдые харууһалжа, мүн тэды шэнээн тугал тобир тарганаар тэнжээгээд, хамта дээрээ 400 шахуу толгой мал болгон, колхозойнгоо һүрэгтэ табиһан байна. Ажаллаһан энэ үе соогоо Цыбжит Эрдынеевна һаамхай үнеэн бүриһөө 400 литр һү һаажа, жэл бүри хамта дээрээ 6.000 тухай литр һү колхоздоо тушаадаг байгаа. 25 жэлэй турша соо хамта дээрээ 150 мянган литр һү Цыбжит Эрдынеевна һаагаа.

Гадна, үнеэ һаахын, тугал харууһалхын хажуугаар, тэжээл бэлэдхэхэ ба бусад фермэдэ хабаатай жэжэ ажалые хэды шэнээн хээ гээшэб. Энээниие ганцал тоолохо, бүридхэхэ болоо һаа, ямар ехэ саг хэрэгтэйб. Үдэр һүни гэнгүй улам эршэ зоригтойгоор ажаллаһаар 9 мянгаад үдэр болоол. Энэ үни удаан сагые үдэр үдэрөөр тоолоҗо, эршэ хүсэеэ, эдэбхи зоригоо улам шангадхан ябаха хүсэл эрмэлзэлгэ эгээлэй һаалишанда хаанаһаа урган гарааб. Энэ советскэ, түрүү ниитын байгуулалтын аша үрэнь гээшэ. Сүлөөтэ социалистическэ гүрэн дотор адли тэгшэ эрхэтэй, олон тоото үндэһэ яһатанай дунда коммунизм байгуулхын түлөө үнэн сэхээр ажаллан ябаха гээшэ иимэл даа!

Ажалай габьяа, баатаршалгаар шэмэглэгдэһэн 25 жэлэйнгээ алдарта замые һанаан сэдьхэлдээ оруулан байхадаа, Цыбжит Эрдынеевна иигэжэ хөөрэнэ: «Урдань эмэгтэйшүүл хүнэй тоодо ородоггүй, баяшуулай ажалынь хэһээр, малынь дахаһаар хайран наһаяа барадаг байгаа. Мүнөө эхэнэрнүүд жаргалта байдалтай болоо. Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхын тула ажаллажа, һаалишанаар хүдэлжэ ябахаһаа бэшэ намда ямар дээдэ хүндэ байхаб».

Нүхэр Дондокова мүнөө 49 наһатай болобо. Тиигэбэшье һаа, бэень һайн, бүхэриг шанга зангаараал юм. Үшөөшье хорёод жэлдэ улаагшан, сагаатшануудаа шобторхо һанаатай гээшэлби гэжэ уриханаар энеэбхилэн байжа Цыбжит Эрдынеевна зугаална.

Энэ жэлдэ нүхэр Дондокова 16 үнеэ тушаажа абаад, эрхимээр харууһалжа байна. Мүнөө 10 үнеэдынь тугаллаад, түлнүүдынь һайнаар тэнжээгдэжэ байнхай. Гадна, даажа абаһан үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һаахa уялга тэрэ абанхай.

Нүхэр Дондокова мал харууһалха, эдеэлүүлхэ, бэлшээхэ, үнеэ һааха талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ дүй дүршэлөө бүгэдын шадабари болгон, илангаяа залуу һаалишадта дамжуулан үгэхые хүсэдэг. Мүнөө Дундадын гүүртэдэ хамта 9 һаалишад хүдэлдэг юм. Тэдэ бултадаа шахуу арбаад холо гаран жэлдэ оролдосотойгоор ажаллажа ябаһан шадабари ехэтэй, дүршэлтэй хүнүүд. Гэбэшье, Цыбжит Дондоковаһаа тэдэнэр хододоо заабари абадаг, тэрэнэй һургаһан, хүмүүжүүлһэн хүнүүдынь мүн. Тэдэнэй дунда залуу һаалишадшье бии болонхой. Жэшээнь, комсомолка Чимитдоржиева хоёрдохи жэлээ эрхимээр ажаллажа байна. Даалгабарита ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг нүхэр Дондоковагай шабинар болохо залуушуул колхоздонь олоң юм. Цыбжит Эрдынеевна залуу һаалишанай фермэдэ ерэхэтэйнь сасуу, тэрэниие халуун анхаралаар хүреэлэн абадаг. Тэрэнэй алхам бүхэниие заажа үгэжэ, өөрынгөө жэшээгээр ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулдаг. Тиигэжэ колхозойнгоо һалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ Цыбжит Эрдынеевна хубитаяа оруулна.

Жэл ерэхэ бүри колхозойнь ниитын ажахы урган бэхижэнэ. Энээнтэй хамта колхознигуудыншье улам культурна, баян дэлгэр ажабайдалтай болоно. Жэлһээ жэлдэ һү ехээр [illegible]даг болоно. Жэшээнь, нёдондо [illegible]лдэ урзанданайхида орходоо 1,5 дахин ехэ һү һааһан байна. Мүн энэшье жэлдэ һаалишад һайнаар ажаллана. Ажахын жэлэй үнгэрэгшэ 7 һарын турша соо нёдондонойхитой жэшээлхэдэ, хоёр дахин шахуу ехэ һүн һаагдаа.

Һаалишадай шэн габьяата ажалаар колхознигуудайнь олзо доход арьбадхагдана. Нёдондо ажалта үдэртэ 3 түхэриг 20 мүнгэ хубаагаа. Энэ жэлһээ һаалишад, хонишод болон таряанажалда хүдэлдэг колхознигууд һара бүри мүнгэн аванс абадаг болоо.

Һү, мяха, тоһо, нооһо бүри ехээр абадаг болохо гэһэн Парти, Правительствын уряае нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын тула, эндэхи бүхы һаалишад социалистическэ мүрысөөндэ оронхой.

Урданайхидаал мэтэ Цыбжит Эрдынеевна мүрысөөндэ жагсахые һаалишадаа уряална. Зунай үедэ сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө хахад пүүдһээ бага бэшэ һү һааха зорилго һаалишад урдаа табинхай. Гадна, 200 гаад гектар сабшалан уһалха тэндэ 2000-гаад гаран тонно шэбхэ гаргаха уялга тэдэ аба мүнөө бэелүүлжэ эхилээ.

Малшад сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг болонхой. Эршэтэйгээр ажаллаһанай һүүлээр куль базадаа сугларжа, һонирхолтой н муудые, газетэ ба журналнуудые шадаг, шатар дамаар наададаг. һара бүри колхозой культбазада гэргэгдэдэг «Малшадай үдэртэ» дэнэр ажалдаа ямар дутагдалну тай байһанаа элирүүлдэг, тэдэ яажа усадхаха тухай, мүн сааша зорилгонуудаа хөөрэлдэдэг.

Энэ жэл Дундадада наймаа шагүй ларёк эмхидхэгдээ. Сай, һа, мылэ, сахар гэхэ мэтэ үргэн рэглэлэй эд бараа абахын тула һа лишад колхозой центр ошожо гаа барахаяа болёо.

Агууехэ Октябрьска революции ашаар юрын ажалша бурят эхэ жаргалта байдалай харгыда оро Цыбжит Эрдынеевнагай ябаһан ал дарта зам энээниие тодорхойгоо гэршэлнэ.

Эрхим һаалишан Цыбжит Эрдынеевна 25 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр хүдэлһэнэйнгөө түлөө БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, партиин Хэжэнгын айкомой, аймгүйсэдкомой ба МТС-эй, колхозой, аймагай бусад эмхи зургаануудай зүгһөө хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэй бэлэгүү дээр (никелированнэ кровать, долой, һүнэй машина, комод, столой часы гэхэ мэтээр) шагнагдаа.

Нүхэр Дондоковагай 25 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадагшад колхозойнгоо малажалда урда мэтэ үнэн сэхээр, урагшатай һайнаар саашадаа ажаллахыень тэрээндэ хүсөбэ.

Имагтал Советскэ гүрэн соо ажалша хүнэй зохёон бүтээхы ажал ин үндэрөөр сэгнэгдэдэг бшуу.

Д. ЧИМИТОВ.

„КОММУНИЗМ“ КОЛХОЗДО

ШЭНЭ ГАЗАР ЭЛДҮҮРИЛНЭ

…дондо колхознигууд Ха… намаг хатааха үүсхэл …һан байгаа. Энэ хэрэгтэнь …тын МТС ехэ туһаламжа …лээ. МТС-эй сабшалангай… …ративна звено хүшэр …э ажалынь хэжэ, 265 гек… газар элдүүрилһэн байна.

…э хабартаа нүхэр Гомбо…нов, Ленхобоев гэгшэдэй …бэриллдэг тракторна бри…нхид намагһаа хатааг… 265 гектар, мүн ургаса …ай 135 гектар сабшалан… газар элдүүрилхэ юм. Мү… 200-гаад гектар газар ха…даа, тэгшэлэгдээ. Энэ …дээрэ тэжээлэй культу…уд таригдаха. Шэнэ газар …рилгэ дээрэ тракторист… В. Балдаков, Д. Гомбоев, …ванеев, Д-Ц. Гомбоев, Б. …тов гэгшэд халаанайнгаа …абари үлүүлэн дүүргэнэ.

…МЖУУЛГЫН УЛААН …УУД БАРЮУЛАГДАБА

…нзан Бандаевай хүтэлбэ…эг таряанажалай 1-дэхи, …ан Ленхобоевой хүтэлбэ…эг 5-дахи тракторна бри…нууд хабарай тарилгые …С ба колхоз соогоо түрүү…һайн шанартайгаар хэжэ …гэбэ. Эдэ бригадынхид …а гаран гектар дээрэ ороо… культура тариһан, 764 …ар пар хахалһан байна.

…ряанажалай 1-дэхи брига… правлениин, парторгани…ин дамжуулгын Улаан туг, …түхэригэй шан үгтөө. Мүн …С соогоо түрүү һуури эзэл… 5-дахи тракторна бригада… МТС-эй дирекциин, партор…изациин дамжуулгын Улаан …барюулагдаба.

…ОЛХОЗНИГУУД АВАНС АБАНА

…үнөө артелиин гэшүүдэй …лта үдэртэнь һара бүри …с үгтэдэг болоо. Байгша …й март һара соо ажалта …р бүхэндэ 2 түхэриг мүнгэн …эбэ. Зарим колхознигуу… бүлэ 500—600 түхэриг, за… малшад 230—260 түхэриг …а.

ЭРХИМ ҺААЛИШАН

…еспубликын хүдөө ажахын …үшүүлэй хандалгатай та…аха зуураа, колхозой һаа…ан Бадмацыбик Норбоева …н бүриһөө жэл соо 1600 …р һү һааха уялга абаа һэн. …өө энэ һаалишан абаһан …таяа нэрэтэй түрэтэйгээр …гэжэ байна. Тиин һаали… Норбоева сүүдхэдээ үнеэн …һөө хахад пүүд һү һаана. …н 15-най мэдээгээр энэ …ишан жэлэй эхинһээ хой… үнеэн бүриһөө 845 литр һү …аа.

Д. Цыренов.

…олга.

…ГАҺА БАРИГШАД

…тиин XX съезд загаһанай про…енностиин хүдэлмэрилэгшэдэй … хүндэтэй ба харюусалгатай …о табиһан байна.

…убликын загаһашад съездын …эбэриие дүүргэлтэ болгон со…тическэ мүрысөөе үргэнөөр …үүлжэ, загаһа барилгын 4 … түсэбые болзорһоонь урид …ин 25-да дүүргээд, үлэгшэ…үдтэнь түсэбһөө гадуур 2450 …р загаһа баряа. Байкалгос…стын загаһашад республи… загаһашадай дунда онсо …рһан байна. Эдэнэр 4 һарын … соо 2 мянган центнер һайн …тай загаһа түсэбһөө гадуур …гаа.

…эйнгэе түсэбые болзорһоонь …үүргэхын түлөө республикын …шадай дунда дэлгэрһэн мүры… Горячинска загаһанай заво…д түрүүлжэ ябана. Тус коллек… һарынгаа даалгабариие 136 …т дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур …э ехэ загаһа тушаагаа. Ка…н Дубининска загаһанай за…ид ажалдаа мүн лэ бата бэ…жалта туйлана.

…о-Байгалай аймагай Молото… Прибайкальска аймагай Лени… Байкало-Кударын аймагай Мо…й нэрэмжэтэ, мүн бусад олон …ууд 4-һарынгаа даалгабариие …үлүүлэн дүүргээд, май һарада … бариха зунай сезондо бэлэд… байна.

…нинска, Кабанска, Горячинска …най заводуудай олон бригада… ажалай эрхим амжалта туй… Тэдэнэрэй тоодо Дубининска …най заводой нүхэр Е. Балда… Кабанскын аймагай загаһа… …одой нүхэр Якушевой, Бай… Кударын аймагай Молотовой …жэтэ колхозой нүхэр И. Ос…ай хүтэлбэрилдэг бригада… …ролсоно.

…убликын загаһашад туйлаһа… һанаагаа амарангүй, хабар… загаһа барилгын сезондо эр… бэлэдхэжэ байна.

Е. Громов.

КУКУРУЗА—МАНАЙ БАЯЛИГ

Механизаторнуудай үнэтэ үүсхэл

Нёдондо Кяхтын аймагай олон колхозууд кукурузын баян ургаса абаһан юм. Калининай нэрэмжэтэ колхозой Увал, Пригородное гэжэ нютагуудта, мүн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Царам, Ехэ-Нуга гэжэ газарта га бүриин 180—250 центнер ногоон эшэ набша абтаһан байна. Тэрэнэй ашаар колхозууд үнеэн бүридэ 3—4 тонно хүртэхөөр кукурузын шэмэтэ силос дараа һэн.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн, мүн нёдондонойнгоо алдуу дутуунуудые хараадаа абалсажа, мүнөө жэлдэ аймагай олонхи колхозуудта кукурузын баян ургаса абахын түлөө ехэхэн бэлэдхэл хэгдээ. Үшөө үбэл байхада үрэжэл һайнтай, хүйтэн һалхинһаа далда участогууд бэлдэгдэһэн байна. Мүн олон колхозуудай малай фермэнүүдэй ойро кукуруза таригдаха юм.

Погранична МТС-эй механизаторнууд кукуруза тарилгада һайнаар бэлдэнхэй. Һаяхан дүрбэдэхи тракторна бригадын участок дээрэ МТС-эй мэргэжэлтэд кукуруза тариха аргые механизаторнуудта харуулаа. Кукуруза таридаг «СКГ—6» маркын, мүн тааруулагдаһан сеялкэнүүдтэ машинистнуудаар дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд томилогдонхой.

Кукуруза тарилгада бэлэдхэлэй үедэ, Погранична МТС-эй табадахи тракторна бригадын бригадир Баточир Мункуев, тракторист Василий Тубанов хоёр квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэхэдээ шабын түмэрые урилха хүдэлмэри механизацилба. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой Субуктуй гэжэ нютагта энэ шэнэ аргые туршажа үзэбэ. Тиин Украинын механизатор нүхэр Волошиной дурадхаһан шэнэ арга манай эндэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ болохо гэжэ туршалга тодорхойгоор харуулаа. 3 часай туршада «Беларусь» трактораар «СКГ-6» сеялкэ шэрээд, квадратно-гнездовой аргаар 10 га кукуруза таригдаа. Шэнэ аргаар тарихада квадрадуудынь алишье тээшээ зүбөөр, агрегат болон бусад техникэнь бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана.

Тэрэшэлэн энээнэй ашаар ажалайнь бүтээсэ 4—5 дахин дээшэлхэһээ гадна агрегадай 5 хүнүүдынь сүлөөлэгдэхэ байна. Туршалгын үедэ МТС-эй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон бригадирнууд байлсажа, һайн сэгнэлтэ үгөө.

МТС-эй директор нүхэр П. Ф. Финеев энэ шэнэ арга хэрэглэһэнэй түлөө бригадир нүхэр Мункуевта, тракторист нүхэр Тубановта үнэтэ бэлэгүүдые барюулба.

Энэ шэнэ аргаар тус бригадын тракторист В. Тубанов «Беларусь» трактораар майн 18-һаа эхилжэ гурбан үдэрэй туршада фермэ шадарай участок дээрэ 6—6 га кукуруза таряа. Тэрэнэй агрегат гурбан хүнһөө бүридэнхэй. Тарилгын шанар һайн.

А. Нагаслаев.

Нёдондонойнгоо алдууе дабтахагүй

Кукуруза хадаа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тон ехэ арга боломжо олгодог культура мүн. Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз үнгэрһэн жэлдэ 270 гектар кукуруза тариһан байгаа. Гэбэшье, тарилгаяа зүбөөр хээгүй, машина техникээр хүсэд хангагдаагүй, ургасыень һайнаар харууһалаагүй дээрэһээ гектар бүриһөө тон бага ургаса хуряаһан байгаа. Эреэн Үбэрэй 70 гектарта таригдаһан кукуруза тон бирагүй ургаса үгөө һэн. Бэшэ 200 гектарһаань абаһан кукурузын шэмэтэ силосээр колхоз үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ малаа хангажа шадаа. Мүнөөшье ногоонойһайн болотор һаамхай үнеэдтэ эдюулхэ силостэй. Эндэхи һаалишад 1954—1955 оной ажахын жэлдэ һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 380 литр һү һааһан һаа, 1955—1956 ондо 3 дахин ехэ һү һаажа байна. Үнгэрэгшэ 7 һара соо үнеэн бүриһөө 400 гаран литр һү һаагаа. Үнэхөөрөөшье, колхозой малай ашаг шэмые ехэдхэхэ хэрэгтэ кукуруза шиидхэхы үүргэтэй гэжэ тус колхозойхид, илангаяа малшад бултадаа мэдэхэ болоо.

Кукурузын үндэр баян ургаса абаха хэрэгтэ тракторна бригадануудай ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Механизаторнуудтай хамта колхознигууд газараа һайнаар элдүүрилжэ, тарилгые зүбөөр, хаһа саг соонь хэхэ, зундаа ряд хоорондын элдүүрилгын тон харюусалгатай, ажал ехэтэй хүдэлмэриие хүсэтэ техникээр хэхэ байна. Хэрбээ энэ хүдэлмэриие һайнаар хээ һаань, манай эндэ кукуруза муугаар ургаха гэжэ байхагүй. Мүнөө хабар Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз шэлэгдэмэл һайн 650 гектар газарта кукуруза тариха юм. Тэрэ тоодо 350 гектарынь шэнэ газарта таригдаха. Энэ тон харюусалгатай хүдэлмэриие тус колхозой 2 комплексно бригада 7—8-дахи тракторна бригадатай хамта дүүргэхэ байна. Кукуруза тарилга дээрэ үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуунуудые дабтахагүйн түлөө хэмжээн эртээнһээ абтажа байна. Эгээн түрүүн тарилга хэхэ машина зэмсэгүүдые түгэс бэлэн болгоод, хүнүүдээ кукуруза тариха агротехникэтэй танилсуулжа, мүн кукурузынгаа участогуудта наг шэбхэ гаргажа, шииг нойто бариһан байна. Кукуруза тариха «СКГ-6» маркын нэгэ сеялкэ эндэ бии. Энээниие дүүрэн хүсөөрнь ашаглан, бүхы участогтаа кукуруза квадратно-гнездовой аргаар, богони саг соо тарижа дүүргэхын тула 2 хүн табигдаа.

Республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшадай уялгануудтай танилсаад байхадаа, энэ тракторна бригадынхид харьяата колхозойнгоо поли дээрэ үндэр баян ургаса ургуулха гэһэн социалистическэ уялга абаа һэн. Мүнөө тэдэнэр уялгаяа бэелүүлхын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Д. Цыремпилов.

Нёдондо кукурузын үндэр ургаса абаһан Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой кукуруза ургуулгын звеногой звеньевод Тихон Степанович Вершинин энэ жэлдэ даажа абаһан участогуудтаа кукурузын тарилга дүүргэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Вершининэй звеногойхид анха түрүүшынхеэ кукуруза тарижа, ургасыень зундаа һайнаар харууһалһанай ашаар эрхим ургаса абаһан юм. Гэбэшье, дутагдалнууд олон байгаа. Юуб гэхэдэ, кукурузын тарилга ехэнхидээ гараар хэгдэжэ, һара шахуу болзор соо үнгэргэгдөө һэн. Тиигэжэ таригдаһан кукурузын зарим участогуудһаа тон бага ургаса абтаһан байна.

Тихон Степанович үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуунууд дээрэһээ нилээд тобшолол хэжэ абаа. Кукурузын тарилгые удааруулхагүйн тулада кукуруза таридаг сеялкээр тарилга хэгдэбэ. Тэрэнэй ашаар майн 17-һоо эхилээд лэ 6—7 хоног соо бүхы участогуудтаа тарилга хэжэ дүүргэбэ.

Мүнөө үһанда дүтэ газарта тарилга хэгдэжэ, зундаа тусхай насосоор үһалагдажа байха.

Энэ жэлдэ тус звеногойхид 100 гаран гектар талмайда тарилга хэбэ. Тарилгые квадратно-гнездовой аргаар хээ. Эдэ участогуудта һайнаар үтэгжүүлэгдэжэ үһалагдаһанай һүүлээр тарилга хэгдэһэн байна. Гадна, тус звеногойхид кукурузынгаа үрэһые томо жэжээрнь илгажа, нара һалхинда байлгажа шанаржуулаад, тарилга хэһэн байха юм.

Иигэжэ нүхэр Вершининэй звеногойхид энэ жэлдэ гектар бүриһөө 350 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын ногоон эшэ набшаһа, 30 центнерһээ доошо бэшэ буурсагуудые абахын түлөө тэмсэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Т. Вершининэй звенодо хүдэлдэг кукуруза тарилгын агрегат. 1. Звеньевод Т. Вершинин (баруун гарһаа), сеялкэшэн Синюшкин сеялкэдээ кукурузын үрэһэ хэжэ байна. 2. А. Вершинина тэмдэг үгэжэ байна. 3. Хэмжүүрэй шабын түмэр татагдажа байна.

И. Яхногой фото, **Н. Цыбеновэй** текст.

Хүдөөдэ худалдаа наймаа һайжаруулая

Нүүдэл автолавка

«ЗИС-5» маркын машина дээрэ тааруулжа түхеэрэгдэһэн сагаабтар шэрээр шэрдэгдэһэн автолавкые Хэжэнгын аймагай колхозуудаар, тракторна бригаданууд болон малай фермэнүүдээр хараха байхат. Энэ хадаа Хэжэнгын аймпотребсоюзай эмхидхэһэн нүүдэл автолавка гээшэ.

Автолавкые даагша нүхэр Деминов хүдөө нютагуудта гарахадаа, графигаа наринаар сахидаг юм. Чесанын МТС-эй харьяата колхозуудта гарахадаа нүхэр Деминов Маленковой, Тельманэй, Молотовой нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай полевой стануудаар, тракторна бригаданууд болон малай холын фермэнүүдээр ябадаг. «Коммунизм» колхозой Хүльтисөө гэжэ нютагтахи малай фермэ дээрэ эмхидхэгдэһэн тусхай ларёкһоо малшад дуратай сагтаа өөһэдтөө хэрэгтэй эд бараа абаха аргатай байдаг.

Нүүдэл автолавка Энгельсын, Ворошиловай, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича», мүн бусадшье колхозуудаар ябажа, полевой станууд болон малай холын гүүртэ, фермэнүүдтэ ажаллажа байһан хүнүүдые шухала хэрэгтэй эд бараагаар саг соонь хангана.

Хүдөө нютагуудай арад зон макаронно, кондитерскa зүйлнүүдые, элдэб бүдүүдые, дабһа, зуруул, мүн бусадшье зүйлнүүдые элбэгээр абадаг байна. Лавкые даагша нүхэр Деминов ажалшадай эрилтые хараадаа абажа, тэдэнэртэ хэрэгтэй эд барааень асархын тула ехэ оролдолго гаргана. Нүхэр Деминов ажалшадта хэрэгтэй юумыень тусхай тетрадьта бэшээд, дахинаа ерэхэдээ тэрэ захилыень дүүргэдэг юм. Автолавкынхидай оролдосотой ажалайнь ашаар механизаторнууд, колхознигууд оёдолой машинануудые, панцырна сеткэтэй оронуудые, радиоприёмнигуудые нютаг дээрэ худалдан абаха аргатай болоо.

Эд бараа худалдаха түсэбөө тус автолавкын наймаалагшад һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Гансахан апрель һарын түсэб 50 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Д. Колмаков.

Түрүү магазин

Мүргэнэй хүдөөгэй магазин Курумканай аймпотребсоюзай түрүү магазинуудай нэгэниинь юм. Энэ магазинай хүдэлмэришэд эд бараа худалдаха түсэбөө һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

Магазинда ерэгшэд элдэб зүйлэй эд бараае, тэрэ тоодо хлопчато-бумажна, торгон бүдүүдые, галантерейпэ, парфюмернэ зүйлнүүдые ямаршье сагта абаха аргатай байдаг. Магазиние даагша Вера Гомбоевна Шачаева, наймаалагша Очирма Базарова ажалшадай эрилтые саг соонь, һайнаар хангахые оролдоно. Магазинай хүдэлмэрилэгшэд худалдан абагшадай эрилтые саг үргэлжэ хинан шалгажа байхын тулада тусхай ном зохёогоо. Тэрээн соонь хүнүүдэй фамили, нэрэ, обог, захигшын адрес тодоор бэшэгдэдэг.

—Худалдан абагшад гардероб, оро, диван гэхэ мэтэ элдэб зүйлэй мебель, радиоприёмник, патефон, мүн бусадшье үнэтэй зүйлнүүдые ехээр хэрэглэнэ. Ажалшадай эдэ бүхы эрилтые хангахын зорилгоор ехэ оролдолго гарганабди,—гэжэ Вера Гомбоевна хөөрэнэ.

Магазинай хүдэлмэришэд эрхим ажалайнгаа түлөө сельпогой правлениин зүгһөө оло дахин шанда хүртэбэ.

Н. Хазагаев.

Хүндэтэй наймаалагша

Сэлэнгын аймагай Селендумын сельпогой правлени хабарай тарилгада хүдэлмэрилдэг механизаторнууд болон колхознигуудые, тэрэшэлэн малшадые шухала хэрэгтэй эд бараагаар саг соонь хангахын зорилгоор нүүдэл ларёк эмхидхээ.

Нүүдэл ларёгые даагша Цыбен Цыбденова уялгадаа харюусалгатайгаар хандадаг дээрэһээ Селендумын механизаторнуудай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой. Нүхэр Цыбденова апрель, май һарын турша соо олоң газараар ябажа, ехэ мүнгэнэй эд бараа наймаалаа. Май һарын түрүүшын арбан хоног соо тус ларёк малай олон гүүртэнүүд, №1—4 тракторна бригадануудаар ябажа, үргэн хэрэглэлэй эд бараа худалдаба.

В. Бадашкеев

Абаһан уялгануудаа юундэ дүүргэнэгүйб?

Социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ олохон дутагдалнуудай бии байһые КПСС-эй XX съезд элирүүлээд, уялга абаал һаа дүүргэхэ хэрэгтэй гэжэ зааһан байна. Гэбэшье, мүрысөө эмхидхэлгэдэ Улан-Удын Железнодорожно районой барилгын управленидэ ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, нүхэр Шевченкын хүтэлбэрилдэг барилгын управлени (профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ нүхэр Тарантюк) КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоходоо жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ, барилгын өөрынь үные сметээр хараалһанда орходоо хахад процентээр доошолуулха, ажалай бүтээсые 11 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаһан юм. Гадна, майн 15 болотор хамтын байрын гэр, июниин 31 болотор 400 һурагшадай һураха һургуулиин гэр ашаглалгада оруулха ба барилгаяа шанар һайнтайгаар гэхэ мэтын һайн уялгануудые абаһан байгаа. Теэд абаһан уялгынь ехэнхинь бэелүүлэгдээгүй үлэшоо.

— Уялгануудые бидэ юундэ абанабибди? Гоё гоёор хөөрэлдэжэ байжа ехэнүүд уялгануудые абаад лэ, тэрэнээ дүүргэхын тула юушье хэхэгүй аад, уялга абахада ямар туһатай юм?—гэжэ тэндэхи хүдэлмэришэд мүнөө тон зүб асууна.

Үнэхөөрөөшье, мүрысөө иимээр эмхидхэхэдэ ямаршье үрэ гарахагүй. Хүдэлмэришэдэй абаһан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһыень местком, профгруппоргнууд хинадаггүй, тэдэндэ ямар туһаламжа, хэрэгтэйб гэжэ һонирходоггүй. Барилгын хүдэлмэридэ олон дутагдалнууд бии байһаар. Барилгын хэрэгсэлнүүдээр барилгашад хододоо дуталдажа байдаг. Жэшээлхэдэ, шулуушадай комплексно бригада (бригадирынь нүхэр Колонденков) халаан соогоо нэгэ хахад нормо дүүргэхэ гү, али 20 кубометр шулуу барилгада табиха уялга абаһан юм. Теэд тус бригадые саг соонь шэнгэн бетоноор хангадаггүй, тиин тэдэнэр 2—3 час соо хүдэлэнгүй миин байжа, уялгаяа дүүргэхэ аргагүй болодог.

Социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэдээ хүдэлмэришэдэй туйлаһан амжалтануудые соносхожо, олондо дуулгажа байха гээшэ ехэ удхашанартай. Теэд эндэ энэ талаар хэһэн юумэ үгы. Участогуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгануудай дүүргэлтые шалганагүй, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхын тула оролдоногүй. Барилгашад өөһэдынгөө гү, али хүршэ участогай ямараар хүдэлмэрилжэ байһан тухай мэдэхэ аргагүй байдаг.

Показателиин доскануудта социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд бэшэгдэдэггүй шахуу. Мүрысөөнэй дүнгүүдые саг соонь бүридхэн гаргаха, соносхохо хүсэд арга бии. Ажалай нарядууд саг болзортоо хэгдэдэг, тиимэһээ хүн бүхэнэй хэһэн ажалай дүн саг соогоо соносхожо болохоор гэжэ мастернууд нүхэд Деревцов, Юренков ба бусад хэлэнэ. Теэд барилгын хүдэлмэри эрхилэгшэ нүхэр Ефремов, барилгын начальник нүхэр Ломтев, месткомой түрүүлэгшэ Тарантюк энэ хэрэгые тоодоггүй, энээндэ анхаралаа хандуулдаггүй.

Мүрысөөнэй ябаса тухай ханын газетэдэ бэшэгдэдэггүй. Ханын газетэ ехэ үсөөн гарадаг, сатирическэ, «дайшалхы хуудаһанууд» бүришье гаргагданагүй.

Дээрэ дурсагдагша баримтанууд барилгын тус управлениин партийна, профсоюзна организациинуудай социалистическэ уялгануудай дүүргэлтые шалгадаггүй байһаниие гэршэлнэ. Тиимэһээнь управлениин барилга хэхэ нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэгдээгүй үлэһэн байна.

И. Васильев.

Бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй гү?

1947 онһоо эхилжэ бурят-монгол һургуулинуудта бэлэдхэлэй класс нээгдэһэн гээшэ. 7 наһатай үхибүүдэй тус класста орожо, саашадаа эхин һургуулида һураха бэлэдхэл абахын тула энэ класс эмхидхэгдэһэн байгаа. Энэ классай гол зорилгонь хадаа һурагшадые ород хэлэндэ һайнаар һургаха гэһэн удхатай юм. Ород хэлэн манай ороной арадуудай хоёрдохи түрэлхи хэлэниинь болоод байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ арад зон ород хэлэндэ дуратай, тэрэниие түрэлхид үхибүүдтээ һайнаар үзүүлхые оролдодог болонхой.

Теэд хэр зэргээр һурагшад бэлэдхэлэй класстай болоһонһоо хойшо ород хэлэндэ һайнаар һуража байгаа юм гэхэ болоо һаа, харюу сэхэ үгэхэнь бэрхэтэй байна.

Хүдөө нютагуудаар, һургуулинуудаар ябахада, бэлэдхэлэй класс тухай ехэ олон үгэ хүүр һүүлэй үедэ гарадаг болоо.

Һургуулинуудаар ябахадаа, бэлэдхэлэй классай багшанартай, түрэлхидтэй, һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн ба бэлэдхэлэй классай урогуудта ороһон байнаб. Тиимэһээ өөрынгөө хараһан үзэһэниие ба ажаглаһаниие энэ статья соогоо тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Бэлэдхэлэй класста хүдэлхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Юундэб гэхэдэ, ехэнхидээ багшанар гурбан класста (Кяхтын, Сэлэнгын, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Яруунын, Хэжэнгын ба бусад аймагуудта) заадаг байна. Жэшээнь, бэлэдхэлэй, нэгэдэхи ба гурбадахи классуудта нэгэ һургагша заана. 2—3 класстай хайшан гээд хүдэлмэрилхэб гэһэн методическа заабари үгы юм. Тиимэһээ багшанарай олон класста зааха гээшэнь ехэ бэрхэтэй болоно.

Яруунын аймагай Үльдиргын дунда һургуулиин бэлэдхэлэй, хоёрдохи ба дүрбэдэхи классуудта заадаг багшын урогто ороод, шэнэ гараһан материалаа бэхижүүлбэ үгыт, словарна хүдэлмэри хэбэ үгыт, бэлэдхэлэй класста анхаралаа багаар хандуулбат гэхэ мэтээр хэлэхэдэмни, тэрэ багша иигэжэ харюу үгөөһэн: «Та өөрөө хараба бэшэ гүт? Яагаадшье үрдинэгүй ха юмбиб. Бэлэдхэлэй класста 10—12 минутаа һалгаагааб, хоёрдохи класста — 13—14 минута, дүрбэдэхи класста— 15 минутаа гаргааб. Саг яашье хүртэнэгүй ха юм. Олон класста заахада ямар хүндэ гээшэб, үдэр бүри 15—16 урогуудта бэлдэнэб! Хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Хайшан гээд гурбан класста һайнаар заахаяашье мэдэнэгүйб...»

Нээрээшье, илангаяа залуу багшанарта энэ талаараа тон хүшэр хүндэ болошодог байна. Үдэр бүри урогуудай һүүлээр үглөөдэрэйнгөө 15—16 урогуудта бэлэдхэхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм. Иимэ ушарһаа би эрилтэ хэжэ шадахаа болишоод, тэрэ багшын хэлэһэн баримтануудые буруушааха аргагүй болоо бэлэйб. Гансашье энэ багша иимэ хүшэр хүндэ ябадалтай ушарна бэшэ. Гурбан класста заадаг багша урогуудаа хэхэдээ, сагаа хайшаншье хүргэжэ ядаһаар үнгэргэдэг байна. Тиимэ дээрэһээ педагогическа болон методическа эрилтэнүүдые, заабаринуудые дүүрэн баримталһан гүйсэд һайн урок багшанар үгэжэ яабашье шададаггүй. Урда урогойнь материалые һануулжа, тэрээнтэйнь холбожо зааха хэрэг, шэнэ материал тухай тусхайта саг соо хөөрэжэ үтэхэ, тэрэнээ бэхижүүлхэ ба ойлгоһыень һуража шалгаха хэрэг зүбөөр эмхидхэгдэжэ шадагдадаггүй байха юм.

Гурбан класста заадаг багшын бэлэдхэлэй классай һурагшад багшатаяа үдэр бүри оройдоол нэгэ урок (дунда зэргээр) хэдэг байна. Жэшээнь, ород хэлээр — 15 минута, бурят хэлээр—15 минута, арифметикээр — 15 минута. Бэлэдхэлэй классай һурагшад урок бүхэндэ 10—15 минута багшадаа ном заалгажа һурашоод, үлэгшэ 30—35 минута соо тэдэнэр өөһэдөө номоо үзэхын орондо хөөрэлдэжэ, шууялдажа, бэшэ классуудайнгаа һурагшадта һаалта хэжэ һуудаг юм.

Бэлэдхэлэй классай һурагшад хэр зэргэ ород хэлэндэ һурана гээшэб, бэлэдхэлэй класстай болоһонһоо хойшо бурят һурагшад хэды шэнээн ород хэлэндэ һураа гээшэб гэжэ хаража үзэе.

Һургуулинуудта үни удаан саг соо хүдэлжэ байһан багшанартай хөөрэлдэхэдэ, «бэлэдхэлэй класстай болоһоор, дүрбэдэхи классые дүүргэхэдээ, һурагшад ород хэлэндэ тиимэ бэрхэ болошоно гэхын аргагүй. Табадахи класста тэдэнэр ород хэлээрээ ядалдажал байдаг»,—гэжэ тэдэнэр баталан хэлэдэг байна. Нээрээшье, табадахи классай һурагшадай биологёор ба ород литератураар харюу хэлэжэ байхыень шагнахада, ехэл тулюур, ахир байдаг.

Мүн 3—4-дэхи классуудай һурагшанарай бурят ба ород хэлээр бэшэһэн бэшэгэй хүдэлмэри хаража үзэхэдэ, бэлэдхэлэй классгүйгөөр (4 жэл соо) һураһан һурагшадай хүдэлмэриһөө онсо илгарнагүй.

Закаменай аймагай Цакирай дунда һургуулида бэлэдхэлэй класс гэжэ хоёрдохи жэлээ үгы юм. Түрэлхидэй шангахан эрилтын ёһоор, һургуулиин директор Н. Н. Афанасьев, аймОНО-е даагша Д. В. Лаврентьев гэгшэд БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын ямаршье зүбшөөлгүйгөөр бэлэдхэлэй класста оруулангүй 7 наһатай үхибүүдые нэгэдэхи класста сэхэ абаһан байгаа. Энэ һургуулида нэгэдэхи, хоёрдохи классуудта Л. И. Николаева заана. Классуудай һурагшад бэлэдхэлэй класстайгаар һураһан нэгэдэхи, хоёрдохи классуудай һурагшадай мэдэсэһээ заашье дутуугүйгөөр үзэһэнөө мэдэхэ байба. Энэ классуудта заадаг багшатай бэлэдхэлэй класс тухай хөөрэлдэһэмни, иигэжэ хөөрөө: «Бэлэдхэлэй классай туһатай юумэниинь ээлтэйшэ гэжэ һанагшаб. Бэлэдхэлэй класста үзэһэнөө нэгэдэхи класстаа дахяад лэ дабтажа гарадаг. Бэлэдхэлэй класста тоо бодолгоор бүхэли жэл соогоо хорин соо нэмэжэ, хороожол гарадаг. Энээнээ нэгэдэхи класста баһа дахин үзэдэг. 7 наһатай ород үхибүүд нэгэдэхи класста 100 соо бододог ха юм. Манайшье нэгэдэхи класс 100 соо бододог болоно байна. Мүн бэлэдхэлэй ба нэгэдэхи классуудай ород ба бурят-монгол хэлэнэй уншалгын номуудые үгэ хэлээрээшье, удхаараашье, хүндэ хүнгэнөөрөөшье адлирхуу ха юм даа. Теэд, баһа дахин нэгэдэхи класста юунэйхи гэжэ дабтаха гээшэб? Бидэ бурят-монгол һургуулинуудай программын ёһоор нэгэдэхи, хоёрдохи классуудта бүхы предмедүүдые үзэжэ байнабди. Гансал нэгэдэхи класста үзэглэл үзүүлээ һэм...».

Бидэнэр тус һургуулиин хоёрдохи класста ород ба бурят-монгол хэлээр, мүн арифметикээр шалгалтын хүдэлмэринүүдые хэһэн байнабди. Тиигээд эдэ хүдэлмэриин текстнүүдые Ториин аймагай Улекчинэй дунда ба Алцагай долоонжэлэй һургуулиин хоёрдохи (гурбадахи жэлээ һуража байһан) классуудта бэшүүлээбди.

Гурбан һургуулиин хоёрдохи классуудай хүдэлмэринүүдые зэргэсүүлэн хаража үзэе:

а) Ород хэлээр:

һургуули	хүдэлмэри бэшэһэн һурагшадай тоо	сэгнэлтэ «5»	«4»	«3»	«2»
Цакирай һургуули	14	9	4	1	—
Улекчинэй —"—	10	2	4	4	—
Алцагай —"—	10	2	3	5	—

б) Бурят-монгол хэлээр:

һургуули	хүдэлмэри бэшэһэн һурагшадай тоо	сэгнэлтэ «5»	«4»	«3»	«2»
Цакирай һургуули	14	3	10	1	—
Улекчинэй — »—	10	3	2	4	1

в) арифметикээр:

һургуули	хүдэлмэри бэшэһэн һурагшадай тоо	сэгнэлтэ «5»	«4»	«3»	«2»
Цакирай һургуули	14	5	5	3	1
Алцагай —"—	10	1	1	5	3

Дээрэ заагдаһан шалгалтын хүдэлмэриин дүнгүүдые харахада, Цакирай һургуулиин хоёрдохи классай һурагшадай хүдэлмэри Улекчинэй ба Алцагай һургуулинуудай хоёрдохи классуудай һурагшадай (3 жэлээ һуража байгшадай) хүдэлмэриһөө һайн байна. Мүн иимэ жэшээнүүдтэй республикын бусадшье аймагуудаар ушарнабди. Энээн дээрэһээ харахада, бэлэдхэлэй классай дүүргэжэ байһан үүргэнь биратай бэшэл гээшэ ха гэжэ һанагдана.

Хэнэйшье мэдэһээр республикын олон колхозууд томодхогдоһон гээшэ. Эдэ колхозуудта ород колхознигууд яһала бии. Бурят үхибүүд ород үхибүүдтэй хара багаһаа хамта наадажа, бага бэшээр ород хэлэндэ һурадаг болонхой.

Мүн түрэлхид яһала ород хэлэтэй болонхой. Мүнөө 1924—25—26 онуудта түрэһэн эхэ эсэгэтэй үхибүүд бэлэдхэлэй класста һуража эхилээ. Тиимэ залуу түрэлхид юрэнхыдөө долоон классай эрдэмтэй болоһон гээшэ. Тэдэнэр үхибүүдээ гэрэй, ажабайдалтай хабаатай үгэнүүдтэй яһала танилсуулдаг болонхой. Бэлэдхэлэй класста үхибүүд ороходоо, гэр байдалай «стол», «стул», «стакан», «комод», «зеркало», «шкаф» гэхэ мэтые; хубсаһа хунарай «пальто», «платье», «одеяло», «покрывало», «ботинки», «валенки», «туфли», «пламя», «галстук», «юбка», «полотенце» гэхэ мэтые; һуралсалда хабаатай «парта», «сумка», «чернила», «ручка», «карандаш», «доска», «портрет» гэхэ мэтые мэдэхэ болоһон ерэдэг болоо. Теэд, бэлэдхэлэй классай үхибүүд дээрэ дурсагдаһан үгэнүүдые һайса мэдэһээр байжа, бүхы жэл соогоо сээжэлдэхэ баатай болодог. Үнэндөө эдэ үгэнүүдые тус классай үхибүүд һургуулида орохоһоо түрүүн мэдэдэг ха юм.

Хэрбээ бүри үнидэ, бурят зоной ород хэлэ мууса мэдэдэг байхадань, бэлэдхэлэй класс, нээрээшье, заатагүй хэрэгтэй, шухала звено байгаа. Зүгөөр, мүнөө ород хэлэнэй тон ехээр дэлгэрээд байхада, манай бурят үхибүүдэй хара багаһаа хойшо ород үхибүүдтэй хамта наадажа, мүн ород хэлэн дээрэ радио шагнажа, кино хаража байдаг болоһонһоо хойшо, тиимэһээ бүри бага балшар наһанһаа нилээд олон ород үгэнүүдые ойлгодог болоод байхада, —ушар байдалай иимээр хубилаад байхадань, бэлэдхэлэй классуудые миин, ёһын тэды барижа байһанай хэрэг бии гү?

Б. БАТОЕВ, Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай бурят-монгол хэлэ ба литературын кабинедые даагша.

РЕДАКЦИҺАА. Нүхэр Батоев тон һонирхолтой, шухала асуудал табина гэжэ һананабди. Гадна, мүн бэлэдхэлэй классай үүргэ тухай хэдэ хэдэн бэшэгүүд манай газетын редакцидашье ороһон байна. Тэдэ бэшэгүүд соо энэ асуудалай педагогическа талыень дайрахаһаа гадна, мүн үхибүүдые нэгэшье жэл һаа, дэмысэ үлүү һургахада гүрэндэшье, гэр бүлынхидтэшье үлүү гаргаша болоно гэхэ мэтээр тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Нүхэр Батоевой табиһан асуудал тушаа юун гэжэ һанаһанаа сэхэ руунь манда бэшэхые багшанарые, арадай гэгээрэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэдые, түрэлхидые редакци уряалан гуйха байна.

Оперо ба баледэй театр гастрольдо гарахань

Һаяхан Ленинэй орденто Гүрэнэй Бурят-Монголой оперо ба баледэй театрын коллектив композитор Вердиин «Трубадур» гэжэ оперо табижа, 1955—1956 оной сезониие дүүргэбэ.

Мүнөө театрын коллектив гастрольдо гарахань. Баледэй группа «Лебединое озеро», «Эсмеральда», «Бахчисарайский фонтан» гэжэ баледүүдые харуулхаяа Иркутска область ошохонь. Мүн баледэй артистнуудтай сугтаа Иркутска область БМАССР-эй габьяата артистканууд Н. Г. Кочергина, О. Н. Фурс, артистнууд Я. Иванов, В. Манкетов, Р. Синюшкина ябалсаха юм.

Заиграйн, Хориин, Хэжэнгын аймагуудай, мүн Агын национальна округой ажалшадта «Аршин-мал-Алан» гэжэ хүгжэмтэ комеди харуулагдаха. Энээндэ БМАССР-эй габьяата артистнууд А. А. Арсаланов, Г. С. Карпов, артистнууд Д. Дугаров, И. Галсанова, Н. Манжеева, О. Шалбуева, А. Матуева болон бусад хабаадалсаха.

РСФСР-эй габьяата артистка К. И. Языкова-Гомбоева, БМАССР-эй арадай артист Л. Л. Линховоин, БМАССР-эй габьяата артистканууд В. Д. Лыгденова, А. Б. Тогоноева, мүн оперо ба баледэй бусад артистнууд Городок, Кяхта городуудай, Закаменай, Ториин, Зэдын, Кяхтын аймагуудай ажалшадта концерт харуулха юм.

С. Доржиев.

Галуу, нугаһа үсхэбэрилнэ

Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой шубуунай фермэ үргэн ехэ нуурай эрьедэ түбхинэнхэй. Нуур дээгүүр галуу, нугаһанууд тамаржа, эрьеэрнь тахяанууд олоороо бэлшэжэ ябадаг. 1953 ондо колхозой шубуунай фермэдэ мянган тахяа, 90 нугаһан, 50 галуун тоологдодог байгаа һаа, мүнөө тахяануудынь—3000, нугаһануудынь—141, галуунуудынь—139 болотороо олошороо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз шубуудай байха шэнэ байра бариба. Тэрэ байрадань тахяа, галуунуудайнь үндэгэлхэ тусхай гэрнүүд хэгдэнхэй. Мүнөө фермын тахяанууд олоороо үндэгэлжэ байна. Тахяашад мүнөө жэлдэ 100 үндэгэ томо тахяа бүхэнһөө абаха гэжэ шиидэнхэй.

Х.-Н. Жаргалов.

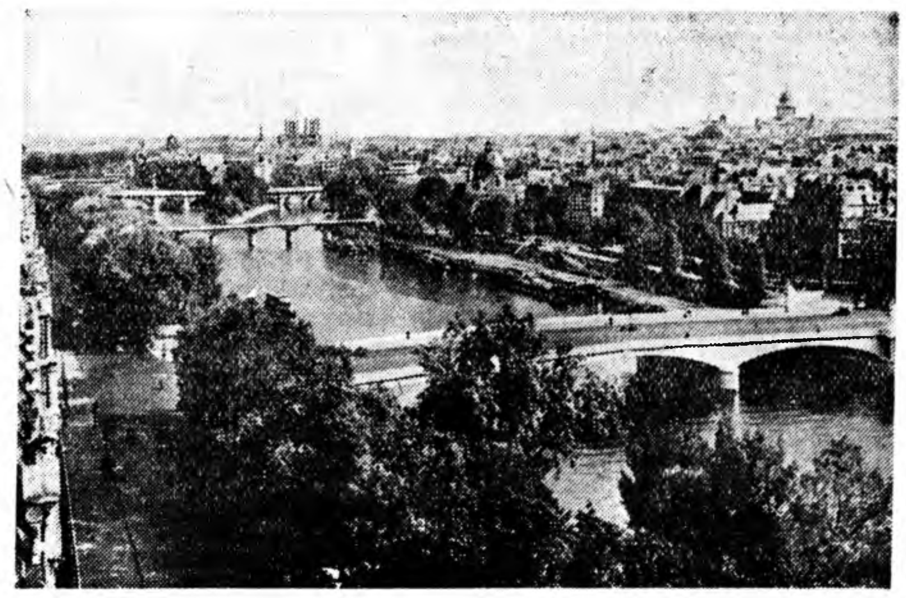

ПАРИЖ. Сена. ТАСС-эй фотохронико.

Египедэй премьер-министртэ советскэ самолёт дамжуулан үгтэбэ

КАИР, майн 22. (ТАСС). Египедэй премьер-министр Гамаль Абдель Насертэ Советскэ правительствын бэлэглэһэн «ИЛ-14» гэжэ советскэ самолёт мүнөөдэр Аль-Маза аэродром дээрэ олон хүнэй байхада дамжуулан үгтэбэ. Аэродромой бетонно поли дээрэ хүндэтэ харуул жагсаагдаа. Сэрэгэй оркестр Советскэ Союзай ба Египедэй гүрэнэй гимнүүдые гүйсэдхэбэ.

СССР-һээ Египедтэ байдаг посол Е. Д. Киселев премьер-министр Насертэ хандажа, иигэжэ хэлэбэ: Советскэ правительствын энэ бэлэг хадаа хани барисаата Египедэй арад зондо ба тэрэнэй премьер-министртэ хандуулжа байһан советскэ арадай үнэн сэдьхэлһээ үндэһэлһэн хани барисаанай гэршэ мүн. Советскэ Союзай ба Египедэй арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хоёр ороной аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада саашадаашье хүгжэхэ ба бэхижэхэ байһаниинь лабтай.

Харюудань премьер-министр Насер иигэжэ мэдүүлээ: «Манай арадуудай хоорондохи хани барисаанай энэ ехэ тэмдэг бэлэглэһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда ехэ баясхалан хүргэнэб, энэ хани барисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэбди гэжэ найданаб».

Удаань, Насер посол Киселев, Египедэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагша, авиациин вице-маршал Сидхи Макмуд болон бусад хүнүүдтэй сугтаа самолёдые хараба.

Самолёдые дамжуулан үгэлгын үедэ египетскэ ба гадаадын олон журналистнууд, фотокорреспондентнүүд байлсаа.

Атомна ба водородно буу зэбсэг хорихын түлөө уласхоорондын хоёрдохи конференци зарлаха тушаа

ПЕКИН, майн 23. (ТАСС). Осакска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, атомна ба водородно буу зэбсэг хорихын түлөө уласхоорондын хоёрдохи конференци үнгэргэхэ комитедэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр Токиодо болобо. Зүблөөнэй хүдэлмэридэ Японии научна соведэй, Японии профсоюзуудай генеральна соведэй ба бусад хэдэн организацинуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа. 1945 ондо Холбоото Штадуудай атомна бомбоор бомбодоһон Нагасаки городой һуурин зоной гуйлтые хангажа, энэ конференциие Нагасаки городто үнгэргэхэ гэжэ энэ зүблөөн шиидхэбэ. Атомна ба водородно буу зэбсэг хорихын түлөө конференци августын 9-дэ зарлагдаха гэжэ тогтоогдоо.

Демократида эсэргүү хуулиие болюулха тухай эрилтэ хэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 23. (ТАСС). «Эль Сигло» гэжэ чилийскэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Чилиин конгрессэй байгуулһан, «Демократиие хамгаалга» тухай демократида эсэргүү хуулиин үндэһөөр депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгадаг комитет Х. Барросай депутатска мандадые абаа. Энээнэй шалтагаан хадаа Х. Барросай коммунистическэ партиин гэшүүн байһанһаа болоо юм ха.

Комитедэй шиидхэбэри элдэб партинуудһаа һунгагдаһан конгрессэй депутадуудай зүгһөө буруушаал үүсхээ гэжэ газетэ заана. Барросай депутатска мандадые абалга хадаа тэрэниие һунгаһан олон мянган чилийскэ гражданинуудай хүсэл зоригтой тааралданагүй гэжэ сенатор-радикал Л. Б. Лейба мэдүүлээ.

Арадай-социалистическэ партиһаа һунгагдаһан депутат С. Корбалан тус комитедэй демократида эсэргүү шиидхэбэриие эрид буруушаагаад, «Демократиие хамгаалга» тухай хуулиие болюулха гэжэ уряалба.

Комитедэй шиидхэбэри хадаа «Демократиие хамгаалга» тухай хуули гээшэ демократиие бэшэ, харин реакциие хамгаалһан удхатай гэжэ аграрно-хүдэлмэришэдэй партиһаа һунгагдаһан депутат Хорхе Де Ла Фуэнте мэдүүлһэн байна.

«Арад зоной хүсэл зоригые наадалһан энэ шиидхэбэри хадаа аюултай хэрэг мүн» гэжэ социалистическэ партиһаа һунгагдаһан депутат Армандо Маллет хэлэбэ. Демократида эсэргүү хуулиие болюулха ябадал туйлахын тула бүри ехэ нэгэдэл тээшэ эрмэлзэхэ шухала гэжэ Маллет мэдүүлээ.

Джаммугай ба Кашмирай Национальна конференциин Хүдэлмэришэдэй комитедэй резолюци

ДЕЛИ, майн 23. (ТАСС). Джаммугай ба Кашмирай Национальна конференциин Хүдэлмэришэдэй комитет кашмирска асуудалаар Индиин премьер-министр Неругэй һаяхан хэһэн мэдүүлгые нэгэн дуугаар һайшаагаа гэжэ делийскэ радио дамжуулна. Энэ мэдүүлгэ хадаа Джаммугай ба Кашмирай Учредительнэ суглаанай шиидхэбэринүүдтэй, кашмирска арадай хүсэл зоригтой сүм тааралдана гэжэ Хүдэлмэришэдэй комитедэй баталан абаһан резолюци дотор хэлэгдэнэ. Плебисцит үнгэргэһэнэй хэрэггүй гэжэ тус Учредительнэ суглаан ба кашмирска арад тоолодог юм.

Франциин Министрнүүдэй Соведтэ

ПАРИЖ, майн 23. (ТАСС). Французска хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, портфельгүй министр Мендес-Франс (радикалнуудай партиин толгойлогшодой нэгэн) тушаалһаа гараха гэжэ шиидэһэн тухайгаа Министрнүүдэй Соведэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ соносхобо. Алжирска асуудалаар правительствын политикые зүбшөөхэгүй байһан дээрэһээ иимэ шиидхэбэри абаһан тухайгаа Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ги Молледэ эльгээһэн бэшэг соогоо тэрэ бэшэһэн байна.

Мендес-Франс тушаалһаа гараха гэжэ шиидэһэн тухайгаа үдэһөө хойшо болоһон министрнүүд-радикалнуудай зүблөөн дээрэ дахин хэлэбэ. Бусад министрнүүд-радикалнууд правительствын составта үлэхэ байна.

Принц Нородом Сианугай мэдүүлгэ

ДЕЛИ, майн 21. (ТАСС). Европа ошожо ябаһан принц Нородом Сианук мүнөөдэр Индиин столицаһаа мордобо. Премьер-министр Нерутэй уулзажа, хоёр орондо хабаатай асуудалнуудые, тэрэ тоодо Индо-Хитадай байдал тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэндээ баяртайб гэжэ Сианук аэродром дээрэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ.

Советскэ Союз ошожо, тэндэ нэгэ недели байха хүсэлэнтэйб гэжэ Нородом Сианук хэлээ. Камбоджа хадаа Советскэ Союз ба Польшоһоо экономическа туһаламжа, тусхайлбал, хүдөө ажахын машинануудые абаха хүсэлэнтэй гэжэ тэрэ хэлээ. Камбоджа Хитадай Арадай Республика хоёрой хоорондо тогтоогдоһон хани ёһоной харилсаае Сианук һайшаагаа.

В. И. Ленинэй зохёолну[...] Норвегидэ хэблэгдэб[...]

ОСЛО, майн 23. (ТАСС). [...] вежскэ хэлэн дээрэ В. И. Лен[...] зохёолнуудай дүрбэдэхи томой [...] лэгдэн гараһан тухай «Фрих[...] газетэ мэдээсэнэ. Энэ том соо [...] мократическа революцида со[...] демократиин хоёр тактика» [...] хүдэлмэри ороһон байна.

Великобританиин горнягуудай делега[...] Москва ерэбэ

Нүүрһэнэй промышленности[...] дэлмэришэдэй профсоюзай Ш[...] уряалаар Великобританиин [...] гуудай национальна профс[...] Ланкаширска отделениин де[...] тус отделениин президент С[...] Фостер толгойлогшотойгоор [...] ва ерэбэ.

Английска горнягууд СССР[...] недели байха юм. Тэдэнэр Со[...] Союзай шахтёрнуудай ажал[...] ажабайдалтай танилсаха, оро[...] гуур ябаха байна.

(ТАС[...]

Хуанхэ мүрэн дээ[...] хүүргэ баригдаб[...]

ПЕКИН, майн 23. (ТАСС). [...] чжоу городто ойрохон, Лан[...] Синьцзянска түмэр зам дээрэ [...] хэ мүрэниие хүндэлэн түмэр [...] ехэ хүүргэ баригдаба. Энэ [...] Хитадта түмэр-бетоноор бариг[...] эгээн томо хүүргэ болоно. Тэ[...] утань 200 үлүүтэй метр. Бур[...] урдажа байһан мүрэн дээрэ 3[...] ран метр үндэртэ, тон бэрхэш[...] эрхэ байдалда энэ хүүргэ бар[...] һан байна.

Индиин парламент[...] Неругэй хэлэһэн үг[...]

ДЕЛИ, майн 23. (ТАСС). Д[...] скэ радиогой дамжуулһанай ё[...] премьер-министр Неру Индиин [...] дохи табанжэлэй түсэбэй юр[...] асуудалнуудаар мүнөөдэр па[...] ментын арадай палатада 3 ү[...] зүбшэн хэлсэлгэ нээгээ. Энэ [...] экономикын талаар гүрэнэй [...] сын секторнүүдэй хоорондо х[...] саа холбоо хангаха гэһэн гол [...] тай гэжэ Неру хэлэбэ. Гүрэн[...] тор үргэдхэгдөө, саашадаашь[...] гэдхэгдэжэ үргэлжэлхэ, т[...] мүнөө ороной экономикодо шу[...] үүргэ дүүргэжэ байһан үмсы[...] тор эсэстээ үгы болгогдохо юм [...] тэрэ хэлэһэн байна.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые гарг[...] 30 процентээр ехэ болгохые хо[...] хи табанжэлэй түсэб хараална [...] Неру тэмдэглэбэ. Инди болбол [...] ка ба техникын талаар ехэ дэб[...] тэ туйлаха ёһотой гэжэ тэрэ зaa[...]

Хоёрдохи табанжэлэй түсэб[...] хараалагдаһан зорилгонуудые [...] шааһан резолюциин проектые [...] мьер-министр палатын үзэмжэд[...] бяа.

Италиин гражданска[...] авиациин лётчигууда[...] забастовко

РИМ, майн 23. (ТАСС). Са[...] хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ таб[...] гражданска авиациин лётчиг[...] забастовко Италида 12-дохи ү[...] үргэлжэлжэ байна гэжэ АНСА а[...] тство дамжуулна. Забастовко со[...] хогшодой эрилтые хангахаяа а[...] нистрациин арсаһан тула заба[...] коёо үшөө 12 үдэрөөр үргэлжэл[...] хэ гэжэ шиидэһэн тухайгаа үс[...] дэр лётчигууд соносхобо.

Американска сэрэгэ[...] корабльнууд Тайван[...] ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 23. (ТАС[...] Американска долоодохи флодой [...] тавта ородог сэрэгэй 12 корабл[...] үсэгэлдэр Цзилун портдо ерэ[...] Тайбэйһээ Юнайтед Пресс аген[...] вын корреспондент мэдээсэнэ.

Американска сэрэгэй самолёт унаба

НЬЮ-ЙОРК, майн 23. (ТАС[...] Үсэгэлдэр Кармен гэжэ һуурин [...] зарһаа (Оклахома штат) бару[...] хойгуур «В-25» гэжэ американс[...] бомбардировщик унажа, бута һ[...] гэжэ Ассошиэйтед пресс аген[...] мэдээсэнэ.

Редакторай орлогш[...] О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 3[...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00771. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 279[...]